

JUGOSLOVENSKI

ROTAR

BEOGRAD

BROJ 3 • SEPTEMBAR 1937 G.

Садржај: Треће писмо гувернера Стевана К. Павловића.

Чланци: Посланица претседника R. I. Duperré-a. — † Т. Г. Масарик, претседник чехословачке републике од Миљенка Марковића (Р. К. Загреб). — Говор Бр. Еде Марковића (Р. К. Београд) на састанку словенских ротара у Ници. Програм рада управе Ротари Клуба у Београду од Др. Андре Николића (Р. К. Београд). О узроцима промене и стања наше спољне трговине од Воје Петковића (Р. К. Београд). Подизање стручно привредног подмлатка од Николе Бањца (Р. К. Ниш). Међутрадски митинг јадранских клубова маја 1937. реферат Бр. Др. Ulikse Stanger-a Р. К. Split). Proslava 400 tog sastanka R. K. Osijek.

Rotarska žalost:

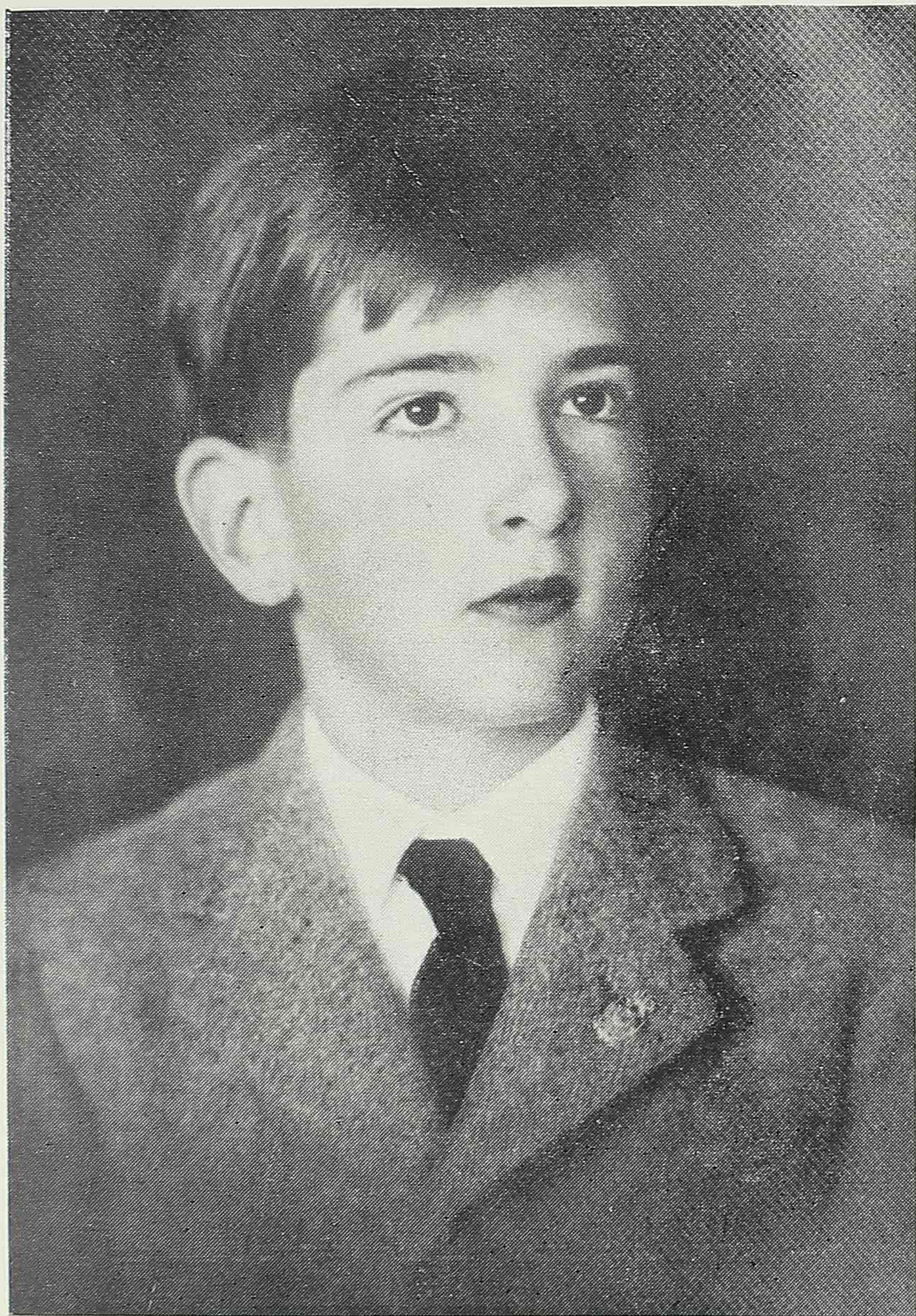
Dr. Josip Martinis, Gabar Gyözö, sin br. Franje Novaka.

Iz rotarskog sveta:

Čehoslovačka — 66 distrikt R. I. Vaclav Rudl (Mlada Boleslava). ● Italijansko rotarstvo. Slavko Sirišćević (R. K. Beograd).

Iz našeg distrikta:

Promene u članstvu. — Kratke beleške. — Pregled rada naših klubova. — Prisustvovanje na klupskim sastancima u mesecu avgustu 1937.

Као сваке и ове године, 6 септембра, прослављен је у целој нашој земљи, са пуно поданичке љубави и непоколебљиве оданости, петнаести рођендан Његовог Величанства Краља.

Молитвама целога народа за срећан и дуг живот Узвишеног нам Владара, и сви југословенски Ротари придружили су своје жарке жеље у једногласном усклику из дубине својих патриотских срдаца:

Живео Краљ! Живела Југославија!

Čekovni račun Jugoslovenske udružene Banke kod Poštanske štedionice u Beogradu broj 51036 / Cena 144 dinara godišnje / Pojedini broj staje 12 dinara

IZLAZI KRAJEM SVAKOG MESECA

Treće pismo Guvernera 77 Distrikta R. I.

pretsednicima i tajnicima svih klubova

Beograd, 20. septembra 1937 g.

Mila braćo,

1. **Rotarska poruka.** Starajmo se da svakog dana ugušimo u sebi po jedan rđav osećaj, odstranimo i samu pomisao na ma kakvu omrazu. Ubedimo prvo samoga sebe, te onda i svoje bližnje, da su široko srce i oprostaj najlepše odlike svakoga čoveka. Budimo u svakoj prilici nosioci maslinove grančice, neka se svuda oko nas širi ideja mira.

2. **Pretsednik Maurice Duperrey**, sa svojom suprugom, otputovao je da obiđe klubove Južne Amerike. Ovo je prvi predsednik R. I. koji, za vreme svoga mandata, posećuje ove klubove. Gospođa Duperrey i predsednik nadaju se da će se u Pariz moći vratiti koncem novembra o. g. Želim im srećan put i najlepši uspeh.

3. **Odlikovanja.** Sa najvećim zadovoljstvom konstatujem da su visoki časnici R. I. odlikovani najvećim čuvenim francuskim ordenom Légion d'Honneur, i to:

Past predsednik Wil R. Manier, sa komandantskim krstom;

Pretsednik Maurice Duperrey oficirskim krstom;

Počasni predsednik Paul P. Harris i

Past predsednik Ed. R. Johnson, oficirskim krstom, a

Sekretar Chesley R. Perry i njegov pomoćnik Honard H. Feighner —kapetanskim krstom.

Ova visoka odlikovanja najbolji su dokaz koliko se ceni rad na širenju rotarskih ideja.

4. **Program rada.** Ako bi kome klubu bila potrebna pomoć za sklapanje programa svoga rada, neka se, bez ustezanja, obrati sekretarijatu R. I. za pomoćnu intervenciju.

5. **Profesionalna akcija.** Preporučuju se naročitoj brizi kratka predavanja, razgovori, o radu u svome zvanju.

6. **Porast u Klubu.** Potrebno je pregledati pažljivo koja zvanja postoje u vašem mestu, a čija aktivnost nije zastupljena u vašem klubu, pa tu prazninu što pre popuniti. Ovom prilikom imati na umu sve obzire, tako da novi članovi poznajući sve dužnosti, ulazeći u rotarsku zajednicu, postaju u isto vreme i pravi rotari.

7. **"Outline of Classification."** Ovaj klasifikacioni nacrt, koji postoji nažalost samo na engleskom, sadrži mnoga zvanja koja u našoj zemlji ne postoje. Isto tako, kod nas ima zvanja za koja se ne zna u drugim zemljama. Stoga je u ovom smislu dopušteno uzimati za članove i one predstavnike zvanja i radne aktivnosti koji se ne nalaze u pomenutom zborniku.

8. **Novi članovi.** Za najveću je osudu svaka neopravdana isključivost koja bi smetala primanju novih članova. Dešavalo se, nažalost, da cdlični ljudi u svakom pogledu nisu postali rotari samo zbog rđavo shvaćene isključivosti na kojoj ne počiva Rotarstvo, već na savesnom odabiranju.

9. **Gosti.** Odlazeći u posetu stranim klubovima, pojedini članovi dovode sobom i goste nerotare iz svoga mesta, a poneki čak i nerotare iz mesta u koje i sami oni kao gosti dolaze, ne obaveštavajući prethodno i ne tražeći pristanak predsednika domaćinskog kluba.

Ma koliko se želelo da naš rotarski rad bude što više poznat i onima koji ne pripadaju rotarskoj zajednici, ovakav se postupak ne sme dopustiti, jer se može desiti, slučajno, da gost nerotar nije u najboljim odnosima sa kojim od braće iz domaćinskog kluba.

10. **Međunarodne rotarske konvencije.** Skreće se naročita pažnja na odredbu čl. II. tač. 1 Rotarskog ustava prema kome gubi pravo članstva R. I. svaki klub koji je organizovan pre 1 maja 1934 a nije imao zvaničnog predstavnika (delegata) ni na jednoj međunarodnoj konvenciji koje su se od toga doba do danas održale.

Kako je svaki takav klub u opasnosti da prestane pripadati zajednici R. I., neophodno je da se odmah pismeno obrati sekretaru R. I. sa navodom ozbiljnih razloga koji bi ga mogli izviniti za neodašiljanje svojih predstavnika ni na jednu od ovih konvencija.

11. **Konvencija u San Francisko.** Nije rđavo još sada pomišljati na ovu međunarodnu konvenciju koja će jula meseca iduće godine okupiti u bratski zagrljaj sve rotare celoga sveta.

12. **Četvrta regionalna konferencija.** Centralna uprava R. I. odobrila je preporuku Savetodavnog evropskog komiteta, da se četvrta regionalna konferencija za Evropu, Afriku i Malu Aziju održi u Stockholmu, u Švedskoj, 3 i 4 septembra 1938 godine. Ako bi koji od naših klubova imao kakav predlog za dnevni red ove konferencije i njen program rada, trebao bi da to što pre dostavi predsedniku organizacionog komiteta rotaru **Kurt Belfrage, Börshuset, — Stockholm (Suède);** kao što je to već traženo Bulltenom No. 2, upućenom od strane Kontinentalnog evropskog sekretarijata predsednicima i sekretarima sviju klubova odnosnih zemalja.

13. **Predaja povelje.** Četvrtog septembra o. g. imao sam čast i zadovoljstvo da predam povelju klubu Čuprija—Jagodina—Paraćin, kojom je prilikom u Jagodini održan veoma, u svakom pogledu uspeli sastanak.

14. **Prijem novog kluba u R. I.** Dobio sam izveštaj Središnje uprave da je Rotary klub u Staroj Kanjiži 4 septembra o. g. primljen u R. I. i ovim putem šaljem najsrdačnije čestitanje novoj braći.

15. **Prispele povelje.** Nedavno sam primio povelje za Rotary klubove u Vinkovcima i Somboru i svečano ću ih uskoro predati braći šaljući im u napred svoje tople čestitke. Nadam se da će ovim predajama u znak rotarske ljubavi prisustvovati mnoga braća i iz drugih, a naročito, kumovskog i susednih klubova.

16. **Zapisnik konvencije u Nici.** Biće uskoro gotov i može ga dobiti svaki klub po ceni od \$ 2.00 komad od Sekretarijata u Čikagu.

17. **Zahvalnost.** Rotari klub iz Badena kod Beča moli me da se najsrdačnije zahvalim beogradskom i zagrebačkom klubu na ljubaznim telegramima, koje su mu uputili prilikom međuzemaljskog sastanka održanog u tome mestu 28 jula o. g.

Zvanične posete.

Tokom ovoga meseca prisustvovao sam međugradskom sastanku u Bogojevu na kome su, prilikom proslave 400-tog sastanka Osiječkog kluba, kao gosti bili i članovi klubova iz Slavenskog Broda, Sombora, Vinkovaca i Vukovara, a zatim sam učinio prve zvanične posete klubovima u Nišu, Leskovcu i Zagrebu.

Iz neposrednog dodira sa braćom vratio sam se ohrabren rotarskim duhom koji vlada među njima.

Svima toplo rotarsko pozdravlje.

Sievan K. Pavlović

guverner 77 distrikta R. I.

Poslanica predsednika R. I. Duperrey-a

Moji dragi Pretsednici i Sekretari!

Danas se obraćam naročito na vas, jer ste vi, budući dušom vaših klubova, zaista neposredni tvorci rotarskog prosperiteta. Treba da je čovek imao priliku da vrši vaš svakidašnji, skromni i često nezahvalan posao da bi ga ocenio kao što valja i video njegovu ulogu u našoj Zajednici.

Zato bih ja hteo da vas upozorim na to u glavnim potezima šta ja očekujem od vas radi dobra Rotarstva.

U prvom redu ja vas molim da date svima našim drugovima tačnu i jasnu ideju o tome šta je to Rotarstvo. Mi se često tužimo na to da smo malo poznati kod sveta i da nas rđavo razume. Ja nisam siguran da je svaki rotar u mogućnosti da dâ tačnu definiciju Rotarstva. A međutim to je početak svake korisne akcije. Ništa nije teže od poznavanja samog sebe. „Upoznaj samog sebe!“ — reče jedan mislilac stare Jelade!

Dozvolite da vam sugerišem sledeću definiciju Rotarstva: Rotary International to je svetska zajednica ljudi dobre volje — bez obzira na veru, na političku pripadnost, filozofska uverenja i narodnost, —

obuzetih vrućom željom da posluže društvu, i rešenih, da bi poslužili ovom idealu, da traže sve što zbližuje i da izbegavaju sve što razdvaja.

Ciljevi Rotarstva, takođe, zaslužuju da budu poznati od strane svijeta naših drugova. Oni izražavaju celokupan naš program, jer oni pokazuju u kome duhu svaki rotar treba da prilazi rešavanju životnih pitanja. Naši su ciljevi jedna vrsta principijelne deklaracije i, kao sve što je lepo, oni su uvek istiniti. Dopusnite mi zadovoljstvo da izrazimo njihovu suštinu:

- 1) Razviće socijalnog smisla i kulta prijateljstva.
- 2) Profesionalna svest.
- 3) Korisna akcija u okviru Opštine i Države.
- 4) Zbližavanje naroda i opšti mir.

Baš na ovu poslednju tačku ja smatram za potrebno da privučem vašu budnu pažnju. Svet se nalazi na teškim mukama i Rotarstvo ima zaista plemeniti zadatak. Ono treba da traži da razvija međunarodno razumevanje, ono razumevanje pod čijim je znakom stajala Konvencija u Nici.

Postoje prokušane metode da bi se stvorile stalne i srdačne veze između predstavnika različitih zemalja. Ja ću navesti samo dve koje su bile sa uspehom upotrebljene u Evropi i koje bi mogle da budu primenjene svuda gde to dozvoljavaju prilike: 1) stvaranje Malih Komiteta sastavljenih od predstavnika klubova različitih zemalja; 2) razmena rotarskih predavača koji bi posećivali u ime svojih sugrađana druge zemlje, donoseći im dragocene podatke o osećanjima svojih sunarodnika i u isto vreme svedočanstvo njihova prijateljstva. Koliko nesporazuma mogu da budu izbegnuti pomoću ovih rotarskih susreta!

U granicama mojih skromnih snaga ja sam spreman da saradujem sa svakim od vas na opštem poslu i biću sretan da dobijem vaše sugestije. Ne ustručavajte se da se obraćate na mene svaki put kada vi mislite da to treba učiniti u korist Rotarstva.

Evo to su glavne ideje koje sam ja hteo da vam saopštim na početku ove rotarske godine. Ja želim da ona bude plodna u smislu naših realizacija i ja vam unapred zahvaljujem na pomoći koju ćete mi pružiti.

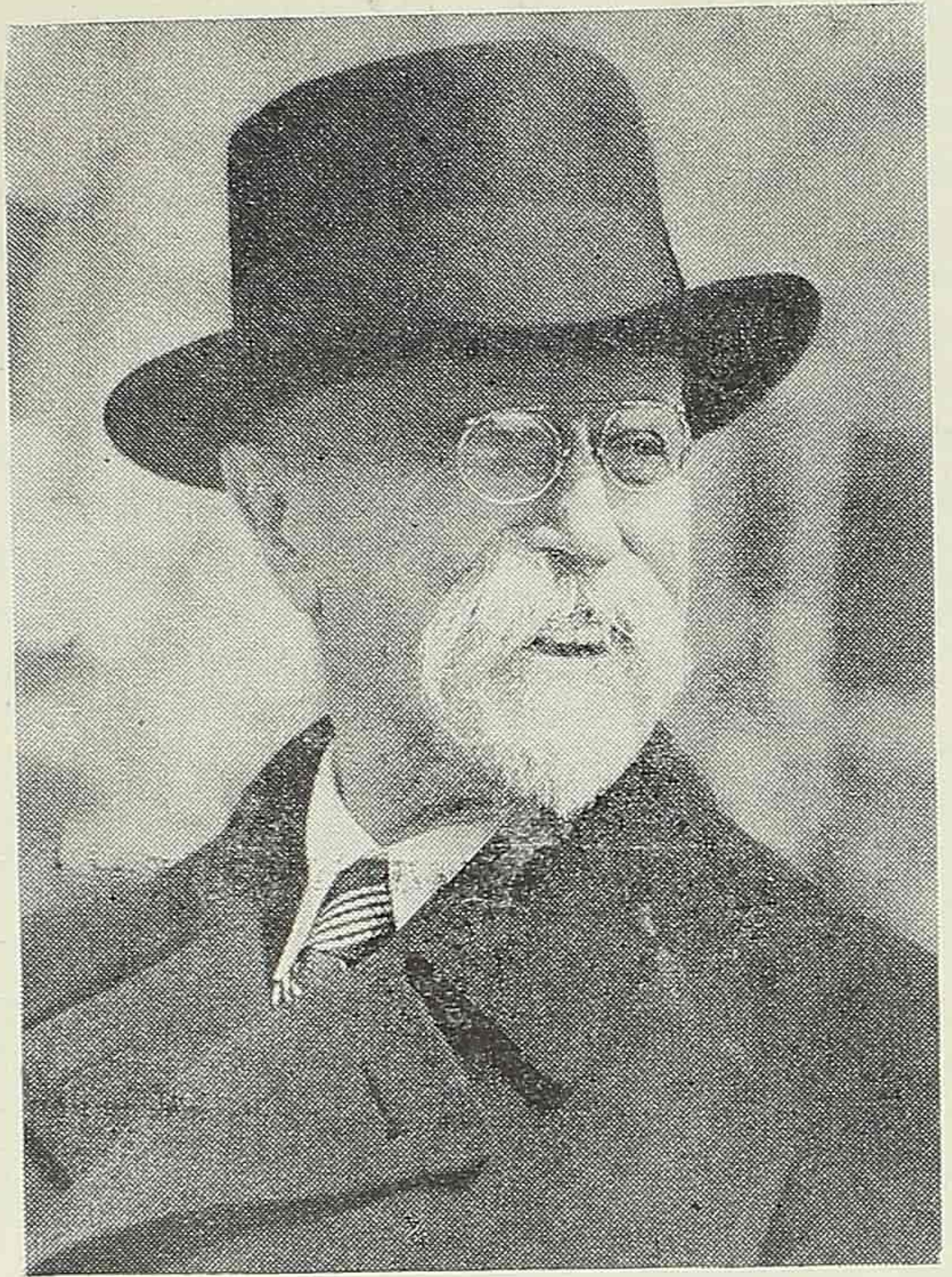
Preveo Dr Alex. Jelačić (R. K. Skoplje)

VASPOSTAVITE TRGOVINU, PROPAGIRAJTE MIR.

Rat nije Božije delo nego čovečije nedelo. Ljudima od misli i delovanja, građanima od velike pronicljivosti predlaže se ogroman ali visok zadatak da upotrebe svoj uticaj za prihvatanje ovog programa razumevanja i poverenja u svrhu ostvarenja miroljubivih odnosa u funkcionisanju državnih uprava, u svrhu gajenja poštenog poslovanja i združenog napora za vaspostavljanje prilika privrednog blagostanja. Ti građani mogu dokazati svojim narodima da sklonost prema međunarodnoj anarhiji može biti sprečena, i da nijedan deo sveta ne treba da se pokorava neizbežnosti rata. Tako se može izvesti gradnja trajnog mira. — Napisao Cordell Hull, ministar spoljnih poslova U.S.A. za septembarski broj „The Rotarian“.

* T. G. Masarik

pretsednik
čehoslovačke
republike

Teško je govoriti o T. G. Masaryku i njegovom djelu. Njegova pojava u historiji svijeta i naroda predstavlja pravi fenomen koji je teško obuhvatiti mislima i iskazati rječima. I ako njegova smrt izaziva u nama bol i tugu, ona rađa podjednako u nama osjećaj neizmjernog ponosa i zadovoljstva, da je u svijetu sile i nepravde, njegovom zaslugom, kao u kakvoj legendi, opet pobijedila istina i pravda. Upravo u toj borbi za istinu i pravdu i u pobjedi duha nad silom, leži tajna i veličina Masarykove ličnosti i njegovog djela. Nije danas prilika niti sam ja zvan, da iznesem svesrano razvijenu ličnost T. Masaryka i njegov rad kao naučenjaka, filozofa, pedagoga, historičara, socijologa, publiciste i novinara s jedne strane, a velikog državnika, političara i reformatora s druge strane. Dovoljno je reći, da su se u njemu u nedostiživoj harmoniji razvile najljepše osobine ljudske duše, sjajan duh, dobrota i ljubav spram bližnjega, strogoća prema sebi, uz snažan osjećaj dužnosti, kao i odlučnost, borbenost i nekompromisnost u ispovijedanju i provadanju izgrađenih etičkih i političkih nazora. Rijetki su izabranici, koji su postigli takovu sintezu religije i nauke, razuma i osjećaja, realizma i idealizma, individualnosti i socijalnosti, nacionalnosti i čovječanstva, kao što je to bilo kod T. Masaryka. Religioznost i humanost bili su duboki izvori njegove duše. Na tim izvorima crpile su snagu historičke pojave Husa, Žiške, Komenskoga i Palackoga. I Masaryk je bio poput njih borac za slobodu i pravdu, duša i savjest svoga naroda, ali je najviše postigao u povijesti češkoga i slovačkog naroda. On je završio stoljetnu borbu za pravdu i slobodu potpunom pobjedom, ostva-

rio snove i ideale generacija i stoljeća. No on ulazi i u svjetsku historiju. U borbi između demokratije i autokratije, u toku svjetskog rata, stavio se on u početku goloruk no sa svojim ogromnim moralnim autoritetom, na stranu demokratije, doprinesav znatno njenoj pobjedi. U Novoj Evropi, koju su njeni tvorci drugačije zamislili no što je to tok događaja iznio, došla je do punog izražaja silna stvaralačka snaga T. Masaryka kao osnivača i organizatora nove čehoslovačke države. Ovaj filozof na prestolju može se staviti kao primjer i uzor drugog tipa Vladara prema Machiavelijevom „Il Principe“. Uz rad na organizaciji svoje zemlje Masaryk nije prestao baviti se, za vrijeme svog 17-godišnjeg vodstva republike, i internacijonalnom politikom. Tamne sile počele su naskoro mutiti mir i novi poredak u Evropi zaoštrivši situaciju do opasnosti za mir upravo u vrijeme smrti tog velikog vođe demokratije i borca za mir među narodima.

Za nas, Slovene, ima Masaryk naročito značenje, jer nam služi putokazom, koja je prava misija slavenstva i primjerom, kako se ta misija izvršava. Predratna Rusija nije shvatila svoju misiju u smislu Masarykovom, te je i njena sudbina teški udarac za cijelo Slavenstvo. Sudbina njegova postala bi gotovo tragična, da nije zasjala zvijezda Masarykova, koja je dala novi cilj i put Slavenstvu, a ostalom svijetu pokazala i dokazala, da je i ono sposobno organizovati svoje narodne zajednice i doprineti svoj dio općoj kulturi i civilizaciji. Život i rad T. Masaryka bio je ispunjen službom tim velikim ciljevima, koje je realizovao načinom i sredstvima jednako etičkim i posvećenim kao i sam cilj. Takav rad može služiti primjerom sadanjim i budućim generacijama.

Glavni životni cilj i djelo T. Masaryka je duhovno i političko oslobođenje češkoga i slovačkoga naroda. On je to oslobođenje pripremljao dugo godina propovjedajući istinu i pravdu kao najjače oružje u borbi malog naroda za slobodu. Boreći se za istinu i pravdu on je odlučno pobijao sve mistifikacije, zablude i falsifikate, bili oni plod nacionalne romantike rođenog naroda i na njoj građene narodne politike, kao u slučaju Kralevodvorskog i zelenogorskog rukopisa, bili oni opako sredstvo tuđinske vlasti i sile protiv ugnjetavanih slavenskih naroda, kao u slučaju falsifikat dokumenata u veleizdajničkom procesu u Zagrebu i Friedjungovom procesu u Beču, ili izraz psihoze i mržnje masa kao u poznatom procesu zbog ritualnog umorstva. Boreći se za slobodu svoga naroda, morao je Masaryk, već po svojoj naravi i demokratskom naziranju, ubrzo doći u sukob s državom koja je ugnjetavala i trovala ne samo njegov češki i slovački narod, nego i sve slovenske narode. To je bila u doslovnom smislu riječi borba sile i duha. A kada je za vrijeme svjetskog rata sudbina njegovog naroda došla u pitanje, taj filozof i humanista postao je borac, bjegunac, veleizdajnik i revolucionar navijestivši iz inczemstva rat do istrage ugnjetaču svoga naroda. Pošto se radilo o biti i ne biti, organizovao je Masaryk i oružanu silu svoga naroda tražeći, za razliku od Tolstoja, da se od nasilja moramo svim sredstvima braniti, u krajnjem slučaju i željezom. Masarykova borba i rad na oslobođenju svoga naroda bili su konačno okrunjeni jedinim uspjehom, ostvarenjem slobodne čehoslovačke republike. No tek sada počinje teški posao oko organizovanja nove države, na koji se daje Masaryk svom dušom i energijom u svojoj 68 godini. Kao vođa

demokratije, prije i za vrijeme rata, ostao je vjeran i dosljedan svojem demokratskom uvjerenju i kao organizator države. Unatoč ogromnih teškoća s obzirom na narodne, kulturne, socijalne i ekonomske probleme u novoj državi on je tako dirigovao politički život svoje zemlje, da je Čehoslovačka danas jedna od najsređenijih država Evrope, a naša žalost demokratska oaza u Srednjoj i Istočnoj Evropi. Navršiv 85 godina života povlači se Masaryk s vodstva države pobrinuv se prije toga kao dobar učitelj za sljedbenika nasljednika, i to u osobi svoga najvjernijeg i najdostojnijeg saradnika i suborca, Eduarda Beneša. Time je on izvršio posljednji svoj veliki državnički akt. Odlazeći u mir izjavio je dobrodušno Masaryk jednom prilikom, da će iz prikrajka pratiti, kako njegov narod nastavlja dalji rad. I narod je poslušao svoga vođu, čiji će duh i dalje lebdeći nad njim kao dobar genij naroda. Svoju ljubav i priznanje iskazao mu je narod prigodom njegovog povlačenja s državnog vodstva, konstatovavši klasičnim riječima, da je T. G. Masaryk zaslužan za državu i davši mu časni naslov: Prvi Pretsjednik Oslobođitelj. Djelo Masaryka kao državnika i političara biti će za pokoljenja svjetao primjer, kako se služi narodu i kako se vodi borba za slobodu naroda.

I mi Južni Slaveni imamo zašto da se odužimo T. Masaryku, koji je bio jednako naš učitelj i duhovni vođa. Jugoslovenski narod može, rastajući se od T. Masaryka, jednako kao i bratski čehoslovački narod, danas svečano izjaviti, da je T. Masaryk zaslužan i za našu državu. Njegovu uspomenu najbolje ćemo zadržati, ako i našu narodnu zajednicu organizujemo na načelima, koja je propovjedao i provodio T. Masaryk, koji će i nas iz prikrajka motriti, da li smo konačno sazreli za pravo narodno oslobođenje.

U dubokom muku i poštovanju klanja se danas i cijeli kulturni svijet uspomeni velikog Čovjeka T. G. Masaryka. Ovako jednodušno priznanje njegovom životnom djelu bilo je jedva kome iskazano. Kao neka litanija zvuče riječi i izjave, dane od odličnih predstavnika naroda i država. On je: Učitelj i vođa naroda, Otac domovine, vitez bez ljage i mane, prvoborac mira, vođa demokratije, apostol istine i pravde, prijatelj malih naroda, a za bratski čehoslovački narod on je: Tačička Masaryk.

Draga braćo! Zadnje riječi posvećene uspomeni T. G. Masaryka upućujem njemu kao bratu rotaru. Nitko nije dublje ponikao u prave ciljeve i duh rotarstva od njega, nitko nije tako služio tim ciljevima kao on. I tu nam on ima biti primjerom, kako se služi zajednici i čovječanstvu.

Neka bude svjetla uspomena i vječna hvala i slava velikom Čovjeku, Slavenu i Rotaru T. G. Masaryku.

Miljenko Marković (R. K. Zagreb)

Ispravka. U prošlom broju Jugoslovenskog Rotara, u vestima „Iz našeg sveta“ pogrešno su oštampana imena i klasifikacije novoizabrane braće na Sušaku što se ovim ispravlja:

- 1.) Milivoj Mezzorana, klasifikacija: Trgovačka nastava.
- 2.) Dr. Janko Komljenović, klasifikacija: Medicina-hirurgija.

Govor Br. Ede Markovića (R. K. Beograd)

NA SASTANKU SLOVENSКИH ROTARA U NICI 9/VI-37

Vrlo sam srećan što mi je pala u dio čast, da na ovom prvom sastanku slavenskih rotara (Slavic speaking dinner) prilikom 28. konvencije Rotary International u Nici, dobijem uvodnu reč od našeg predsjedavajućeg. Izbor je pao na mene iz skroz formalnih razloga, jer je slučaj htio, da, sa četvrte distriktne konferencije 77. distrikta (koja je održana krajem aprila 1936 u Dubrovniku) na osnovu mog referata „Rotarstvo kao instrument saradnje slavenskih naroda“ i po mom predlogu, potekne poticaj za ovaj sastanak.

Guverner 77. distrikta Dr. Vladimir Belajčić, upoznao je guvernere ostalih slavenskih distrikata 66. i 85. kao i predsjednika Rotary kluba u Sofiji, kao predstavnika najstarijeg bugarskog kluba, sa zaključcima distriktne konferencije jugoslavenskog distrikta kao i sa referatom na osnovu koga su oni stvoreni.

Na izvjesnim mjestima ova je inicijativa naišla na skrupule, jer se pojavila bojazan, da bi se sastanku slavenskih rotara mogle pripisati političke tendencije. No ličnim saobraćajem, prilikom sastanaka predstavnika rotara iz pojedinih slavenskih zemalja u Montreux-u i Nici, sve su skrupule raspršene. Ličnim kontaktom — koji je vazda najbolji — ubrzo se uvidilo, da je ovaj sastanak analogan sastancima „Rotara britske imperije“ ili onim „Rotara španskog ili portugalskog jezika“ (koji su odavno uobičajeni pri rotarskim konvencijama) i da za nj govore rotarski razlozi.

I tako smo se sretno sastali pod ovim prijatnim krovom na nezvanu drugarsku večeru, lišeni svih sumnja, da provedemo nekoliko lijepih časova u rotarskim osjećajima i u neusiljenom slavenskom veselju.

Možda će netko poslije ovoga da zapita: „Pa što je večeras program?“ Stvarno ništa, savršeno ništa, dragi drugovi rotari. Pa ipak ovo večer može da postane značajnim, jer će nam njegova besprogramnost dati toliko više prilike, da se na njem približimo i utvrdimo međusobno prijateljstvo. A ako nam to uspije, ako nam pođe za rukom, da u ovaj naš rotarski krug, ukrašen rotarskim cvijećem: našim damama, unesemo toplinu svojstvenu rotarskim sastancima i slavenskoj prirodi, ja sam uvjeren, da ćemo ovim sastankom otvoriti mogućnost saradnje tako potrebne između slavenskih rotara i Slavena uopće.

Tada bi se mogli, kako sam to spomenuo u svom već citiranom referatu, stalno etablirati:

1.) Periodički izveštaj u klubovima o životu i razvitku slavenskih država, kao i o rotarskom radu u distriktima pojedinih slavenskih država.

2.) Novinarska saradnja u rotarskim časopisima slavenskih naroda o općim i rotarskim pitanjima tih naroda.

3.) Međuklupski sastanci graničnih slavenskih distrikata i svih slavenskih distrikata, a kao prvi poslovi mogli bi se organizovati:

a) izmjena mladeži u rotarskim porodicama,

- b) ferijalni kampovi (logori) rotarske omladine slavenskih naroda,
- c) izmjena mladeži u svrhu stručnog unapređivanja u zvanju, i
- d) izmjena govornika.

U međunarodnom služenju — a ovaj je naš sastanak posvećen baš tome služenju — na polju međuslavenskih odnosa ima mnogo, vrlo mnogo posla. A ako četvrti cilj rotarski traži:

„Unapređenje međusobnog sporazumijevanja, dobre volje i mira putem svjetske drugarske zajednice ljudi od posla i zvanja sjedinjenih u idealu služenja“,

ne znam, zašto se on ne bi mogao, ili čak morao, primijeniti u odnosima slavenskih naroda. Po mojem iskustvu predrasude, koje vladaju između pojedinih slavenskih naroda, barem su tako velike kao predrasude između drugih naroda. Njih želimo da uklonimo koliko u odnosima Slavena u istim državama, toliko i u odnosima Slavena u različitim državama, a naročito u susjednim. A to je rotarski posao par excellence.

Pored toga naše približenje i naša saradnja može da postigne još jedan cilj. Markirajući zajednicu naše jezične grupe u Rotarstvu, markiramo i svoju snagu. Rotarstvo u Bugarskoj broji 5 klubova sa 160 članova, rotarstvo u Čehoslovačkoj 47 klubova sa 1210 članova, rotarstvo u Poljskoj 7 klubova sa 280 članova, a rotarstvo u Jugoslaviji 32 kluba sa oko 800 članova. To je svega 91 klub sa 2450 članova. Naše zajedničko nastupnje može nam pojačati položaj u našoj organizaciji. Njime možda možemo osigurati naše jače zastupanje u Upravi, upotrebu slavenskih jezika u zvaničnom saobraćaju, rotarske brošure na slavenskim jezicima, itd. Svi ti momenti opravdavaju našu saradnju.

Cilj je rotara da ostave mjesto, gdje žive, boljim no što su ga zatekli. To vrijedi i za šire skupine. Svi mi želimo, da ostavimo svoje zemlje i svoje narode u boljem položaju no što smo ih našli. A tko nije od nas zadahnut željom, da ostavi međunarodne odnose boljim no što su sada. Radeći na slavenskom sektoru svi mi zacijelo želimo, da onima koji dolaze iza nas ostavimo u nasleđe i bolje odnose među Slavenskim narodima.

Neka bi ovo veće bilo jedan rotarski korak unaprvo na tom putu.

Програм рада

Управе Ротари Клуба — Београд

за 1937/1938 год.

Драга браћо,

Обичај је да свака нова управа при своме ступању изнесе свој програм рада. Но како су месеци јули и август време када већина чланова иде на свој годишњи одмор, то је ова управа сматрала за боље, да у ту сврху употреби прву седницу у септембру, када сви чланови буду на окупу.

Циљеви и задатци ротарски, као и идеје ротарске једнаки су за цео свет. Но поред свега тога њихов начин примене може бити различан, јер он зависи од прилика и потреба појединих крајева. Према томе и наш ће задатак бити да га прилагодимо нашим потребама. Но да би се један посао могао добро обавити, на првом месту потребно је да се он добро и познаје. То важи и за ротарство, и сваки ротар мора дакле познавати добро принципе ротарства и ротарску организацију. Како је ротарска литература на нашем језику слабо заступљена, то ће прва брига ове управе бити да ту празнину попуни и настане да се преведу најпотребнија дела на наш језик.

Даље, нарочиту ће пажњу обратити на служење у клубу, које је основа свих служења, јер само унутарње јаки клубови могу испунити своју дужност и изван клуба. Ми ћемо настојати да наши састанци буду испуњени корисним и интересантним предавањима и рефератима. Но ми би смо желели, да предавања из класификација не буду само предавања из звања предавача, или најновије тековине из његове струке, премда је и то од врло велике користи за чланове других професија. Са чисто ротарског гледишта, било би корисно, да предавач изнесе проблеме, које он у своме послу или звању сусреће и како их он, као ротар, решава. Из таквих излагања видило би се какав је он ротар, што је такође важно. Извештаји о раду ротара у другим клубовима, и изван наших граница, показали су се у прошлој години као врло корисни, јер развијају код старијих чланова правилно знање о ротарском покрету у свету, и поучавају млађе чланове о ротарској делатности и њеним циљевима. С тога ће и ова управа у томе правцу наставити да ради.

У погледу служења у звању, ми желимо да нашој браћи члановима ставимо на срце: да то служење не значи само радити свој посао, већ да при томе треба стално водити бригу о потребама онога коме желимо помоћи. Нигде не можемо тако интензивно служити своме ближњему, као у своме звању. Награда за то никад не изостаје, она се ма када јави, ма у којој форми, и наш народ лепо каже: „чини добро не кај се“. Тако радећи у своме звању, сваки ротар служи и заједници, и има осећај да је користан члан друштва. Било би врло корисно кад би сваки ротар покушао себи да да одговор на постављено питање: „Како замишљам служење у звању?“ и „шта сам, као ротар, учинио у своме звању?“. Једна искрено вођена анкета у томе правцу, дала би интересантне резултате, и сигурно би послужила као потстрек за интензивнији рад у своме звању.

У погледу служења заједници, ми ћемо се држати резолуције бр. 34, која је примљена на конвенцији у St. Louis-у 1923 г. а допуњена конвенцијом у Atlantic city-у 1936 г. и њених смерница, којима се препоручује скупна акција на пољу служења заједници. Време ми не допушта да о томе овде опширније говорим, али наш пододбор за служење заједници имаће прилике, а и дужност, да се тим питањем детаљније позабави, и учини нам сугестије у томе правцу.

У погледу међународног служења и улоге ротарства као везе међу народима, ова управа стоји на оном истом гледишту, које сам ја у своме предавању на прошлој дистриктној конференцији у Скопљу изнео. Пошто је то предавање оштампано у свесци „Југословенски ротар“ за мај и јуни, то нема потребе да те идеје овде понављам, само ћу још једном да подвучем, да ће програм нашега овогодишњег рада у томе правцу бити на тој линији. У томе смислу ова ће се управа позабавити и питањем: „какве се перспективе за заједнички рад отварају у ротарским клубовима суседних земаља?“ и да ли би се тај рад могао координирати већ постојећим пријатељским везама, које постоје између њих?

У погледу одржавања веза са нама блиским клубовима, ми сматрамо да старији и јачи клубови треба да морално и идејно помажу слабије и млађе. Наш клуб, као најстарији у земљи, мора да има водећу улогу. Ако је досада није имао, он је мора задобити, а задобиће је ако наши чланови чешће посећују млађе клубове, и то са планом, у циљу да одрже по које стручно предавање или предавање из ротарске идеологије. На тај начин ми ћемо много допринети међусобном упознавању, зближењу и пријатељству, а помоћу тога и ротарском служењу. Таквим радом ми ћемо користити млађим клубовима, а уједно подизати и углед нашег клуба. У томе правцу ми желимо да развијемо и проширимо нашу делатност.

Нарочиту бригу мораћемо обратити проширењу наше унутарње екстензије. Да би наш клуб био верна слика наше средине, и да би се служење општим интересима у нашем клубу могло што боље спровести, потребно је да у клубу буду заступљена сва звања и занимања која се истичу у животу наше престонице. При томе послу ми морамо поћи овим редом: прво утврдити које су класификације од општег интереса за наш рад; затим, која су лица по своме положају у могућности да врше утицај на дотичну грану делатности, и најзад, која су од тих лица по своме досадањем раду и животу, својој честитости и алтруизму, најподеснија да буду чланови клуба. Такве чланове треба пронаћи, и такве чланове треба бирати у клуб. На тај начин, и само на тај начин, клуб ће добити чланове које ће и по раду и у души бити прави ротари. На тај начин ми ћемо у наш клуб прикупити људе од високе моралне вредности, који ће бити у стању да својим радом и примером преносе своје деје и утицај и на своју околину. Ова управа имаће за задатак да такве чланове потражи. На жалост наш изборни систем није најзгоднији, и не пружа нам довољне гаранције да се избор оваквих чланова може осигурати, но ми ћемо се постарати да и ту сметњу на најцелисходнији начин отклонимо.

На седници од 25 јула ја сам већ, драга браћа, прочитао списак из кога се види како су чланови нашег клуба распоређени у појединим пододборима. Тај је списак достављен свима члановима. Будите уверени да је управа тај списак радила са великом брижљивошћу, у тежњи да запосли све чланове, и да у циљу ро-

тирања и регенерације изврши целисходно промене у пододборима. Ти пододбори имаће дужност да у своме делокругу развију пуну делатност, у чему ће их управа својски потпомоћи.

Наш клуб у прошлој години примио је на себе тешку дужност да организује помоћ сакатој деци. Прошла управа је скупљањем прилога и прописивањем статута и правилника ударила темељ тој установи, на коме ће и ова и будуће управе имати даље да зидају. Наш пододбор, који има првенствено о томе да води бригу, и на чијем је челу као претседник наш драги пастпретседник брат Харазим, и у коме се налазе још 14 наших чланова, даје нам најбољу гаранцију да ће и тај посао поћи добрим путем.

Но највећа наша брига у овој ротарској години, без сумње биће организовање и одржање дистриктне конференције маја 1938 г. Као што вам је познато, на прошлој дистриктној конференцији у Скопљу, одређен је Београд као место будуће конференције. Поред почести која је тиме указана нашој престоници, највећи разлог за то био је тај, што је неопходно потребно да место конференције буде у месту из кога је гувернер или у близини његовој, јер је улога гувернера у припремању конференције од битног значаја. Ми имамо ту срећу, да је члан нашега клуба брат Степа Павловић ове године и гувернер нашега дистрикта. Поред дужности и одговорности као домаћинског клуба, ми имамо и дужности према нашем члану и гувернеру, да у заједници с њиме заложимо све наше снаге, како би те дистриктне конференције и по своме раду, и по својој организацији, испале што боље, и што сјајније, онако како то доликује нашем најстаријем клубу и нашој престоници. То ће уједно бити и згодне прилике за пропагирање наших ротарских идеја и циљева, који на жалост нису још довољно познати и који се чак од интелигенције погрешно разумеју и тумаче.

На крају морам да додирнем још једно болно питање. Ми имамо извештан број чланова који не одговарају својим ротарским дужностима, нарочито у погледу фреквенције. При томе има чланова који су толико заузети својим важним дужностима, да донекле, и ако не потпуно, могу наћи оправдања. Али има их и таквих, које то оправдање немају. Ова управа ће покушати да те чланове, који немају довољно оправдања за свој изостанак, привуче тиме, што ће их заинтересовати за клупски живот и рад, и ободрити на активну сарадњу. Не успе ли пак у томе, она ће, и ако са жаљењем, бити приморана да их замоли, да у корист клуба и ротарског служења, своје место уступе избору других чланова, који ће са више ревности и љубави испуњавати своје ротарске дужности.

Ето, драга браћо, то су у главним цртама задатци који нас у овој години очекују, и смернице како да то у дело приведемо. При извршењу тих задатака ова ће управа морати рачунати на вашу пуну помоћ и сарадњу, јер не заборавите, да сте ви ти који сачињавате клуб, и да се успех једног ротари клуба заснива поглавито на раду и успеху сваког појединог његовог члана. Ти чла-

нови груписани у поједине пододборе, моћи ће још више координирати свој рад главним циљевима ротарства, а нарочито задатцима нашег клуба.

Молећи вас да овај наш програм рада примите као свој, ја вас молим да нас у његовом извршењу својски помогнете, и поздрављам вас са жељом, да наш заједнички рад у овој ротарској години буде у сваком погледу плодан и достојан нашег клуба. У колико то буде зависило од Управе, будите уверени, да ћемо ми уложити све своје знање и труд да оправдамо поверења које сте нам вашим избором дали.

Д-р Андра Николић
Претседник Р. К. Београд.

О узроцима промене и стања наше спољне трговине

Воја Петковић,
(Р. К. Београд)

Познато је, да је Трговинска политика у свима, па и у нашој земљи претрпела велике промене и поремећаје. Да би Вам могао дати јаснију слику о утицају тих промена на извозну трговину па и привреду у опште, реферисаћу Вам у кратко о узроцима који су деловали, да је до садањих поремећаја дошло, а затим о раду наше извозне трговине.

Већ поодавно, а по готову после светског рата и појаве економске кризе, ово наше столеће окарактерисано је столећем померања свих вредности. Многе и многе истине, догме, аксиоми, који су такорећи вековима сматрани као неприкосновени и изгледало је за вечна времена необориви, знатно су у ово наше доба померени, а неки чак и потпуно одбачени. Такав је случај у великом степену наступио и са многим законима и принципима економске науке. Шта више економисти и социолози светскога гласа изменили су своје научне доктрине. Тако славни немачки економист и социолог Вернер Зомбарт, у својим последњим националистички обојеним студијама изрично вели, да привредни живот не претставља никакав природни процес, зависан од неких природних, специјалних закона, него зависи од слободне воље човека. Према томе, по Зомбарту, привредни живот није проблем науке, него проблем воље. Другим речима треба само хтети, па што се науми то се може и спровести. А улога економиста свела би се само на то, да констатују оно што постоји, а не да казују шта треба да буде.

И тако се после рата догађа, да се и стварно привредна политика води не по принципима економске науке или рецимо по економским принципима, него по разним другим неекономским, првенствено политичким принципима. Ово важи не само за унутрашњу привредну политику, него и нарочито за спољну трговинску политику.

У спољној трговинској политици постављен је крајње неекономски принцип аутархије. Доскорашњи идеал слободне привредне делатности и слободног промета капитала и робе постепено се губи, да би уступио место новим идејама привредне аутархије и дириговане привреде. Да наведемо само два примера из којих ће се видети, докле се иде у аутархији и у дириговању привреде и промета уопште. У једном швајцарском кантону позван је недавно на одговор један молер, што се је усудио, да у другом, суседном кантону молује једну кућу. Други пример: Немачка је првог децембра прошле године донела закон којим прописује смртну казну за све оне, који не пријаве свој посед страних девиза било у земљи или у иностранству и који се усуде да пренесу преко границе већу своту немачких марака од прописане.

У овоме новоме режиму привредне политике уведени су у спољно-трговинској политици најразноврснији системи са клиринзима, контингентима, преференцијалима, компензацијама, монополима, контролом девиза и т. д., и т. д. Уведене су дакле мере, које по своме циљу и ефекту потсећају на застарелу примитивну трампу добара, и прописане су врло строге санкције, које све скупа страховито отежавају и спутавају размену свих економских добара. Ово т.зв. планско, а у основи крајње неекономско организовање трговине и финансирања постаје из године у годину компликованије и изазива велики поремећај у међународној трговини. Наравно да су ове мере изазвале и измену самога облика пословања, начина производње, одређивања цена робе па и саме расподеле робе међу интересенте. Из свих тих разлога постоји велика несигурност у привредним редовима и велика нестабилност у пословању. Последице овзквог стања су, да су се све земље почеле утркивати са најразноврснијим репресалијама и мерама у циљу заштите своје привреде.

Овакво стање створило је међу економистима и привредницима велику подвојеност. На једној страни видимо поборнике нових метода аутархије и дириговане привреде, који су успели да наметну готово целом свету своје идеје. Међу њима налази се велики број врло познатих економских ауторитета, који су до скоро били чувени заступници идеје привредне слободе. На другој страни налазе се поборници либералног система који тврде, да развитак и напредак привреде свих народа лежи само у слободи размене економских добара и у слободи промета. На тој страни налазе се у главном претставници демократских народа, који врло убедљиво предочавају све зле последице данашњег начина трговине и финансирања. Вероватно је, да ће борба и убеђивање једне и друге стране још дуже потрајати поред свих гласова који се у штампи чују после девалвације у Француској и у другим земљама о поступној ликвидацији данашњег протекционистичког система, о постепеном укидању преференцијала и контингената, о стабилизацији новца и т. д. Све ове вести и намере сматрају се, бар за сад, као преурањене, јер и ако на једној страни извесне земље почињу постепено са инаугурисањем либералније привредне политике, на другој страни један од највећих увозника аграрних про-

извода — Немачка објављује свету свој четворогодишњи план са циљем, да се потпуно еманципује од увоза намирница. Ипак видимо велике напоре свих држава, да се данашње стање на неки начин санира. Постоји нада, да ће доћи до извесне модификације садашњих режима у трговинским и девизно-политичким питањима, истина са slabим изгледима за враћање староме класичноме либерализму.

Јер не сме се губити из вида да је извесна промена у привредној структури у свету морала наступити. Поред кризе која је ову промену само убрзала, светски рат проузроковао је и изазвао низ привредних проблема. Он је изазвао велике социјалне промене и потенцирао разна стремљења народних маса а нарочито радничких организација; он је појачао шовинизам, донео је велике техничке напретке и т. д. Све је то утицало, да је до промена у трговини, у финансирању, у производњи, па и у расподели добара морало доћи, и да се о тим чињеницама у будућности мора водити рачуна. Са ових разлога тешко је предвидети, какве ће се консолидације у светској привреди моћи спровести. Али се може очекивати, да ће решења бити упућена у правцу извесног компромиса, којим би се имао утврдити правац будућег платног промета, начин међународне размене добара и рада, и који би имао да донесе извесну стабилизацију у међународној трговини, која остаје неопходна нужност за расподелу вишкова робе међу земљама.

По себи се разуме, да је напред изложени привредни режим имао знатне реперкусије и на ток нашег привредног живота. Пре свега наша аграрна производња знатно је погођена и кризом и новом трговинском политиком, услед чега су морале бити предузете разне мере ради санирања и одржавања исте. У вези с тим и наша трговина, а нарочито извозна претрпела је разне промене и поремећаје, добивши у великој мери облик дириговања.

Наша привреда стоји и вероватно ће још подуже стајати под утицајем данашњих трговинско-политичких запрека, очекујући да ће што пре доћи до привредне консолидације у свету.

У вртлогу ових компликација и тешкоћа, наша спољна трговина са великим напорима одржава свој стандард промета, па је исти у прошлој години знатно повећала. Истина то повећање и појава живљих послова у последње време дошли су благодарјећи стицају привредних прилика у свету, а нарочито благодарјећи побољшању привредне коњунктуре изазване поред осталог и наглим наоружањем великога броја држава у Европи. То је допринело да су поједини наши производи могли да нађу повољан пласман у иностранству. Између ових производа нарочито повољну коњунтуру имале су житарице, а на првом месту пшеница, која је дала обилан принос у нашој земљи, а имајући још и ту срећу, да у осталим земљама род није био повољан, наша пшеница тражена је и продавана у иностранству по добрим ценама, и има изгледа да ће преостале залихе бити продате још повољније. Исто тако повољну коњунтуру имала је шумска индустрија, иако је извоз у прошлој години био много мањи него у 1935. За 1937 годину очекивати је много већи извоз свих сировина шумске индустри-

је. Не мање повољну ситуацију имала је и стока и сточни производи, а специјално свиње. Врло повољну тенденцију имале су руде, од којих понајбољу бакар, олово и цинк, које се из наше земље извозе у великим количинама, а чије су цене у последње време постигле па и премашиле цене од пре 1929 године, ма да су од пре неколико дана у опадању. Коже, вуна, кудеља, варива па и остали неки производи извожени су такође по доста повољним приликама и ценама. Међутим слабу коњунктуру имало је сирово а донекле и суво воће и орах. Свеже воће ограничено је само на извесне пијаце, док је извоз сувога воћа, а нарочито сувих шљива, дестиниран већим делом за земље са контингентима.

Извоз пшенице, сувога, воћа, репице и опијума подвргнут је државном интервенционом систему, док је извоз стоке и сточних производа подвргнут сисистему поделе контингената и контроле.

Благодарећи дакле овим околностима и једном ретко добром приносу свих аграрних производа у нашој земљи, наш извоз износио је у минулој 1936 години Дин. 4,376 милиона, док је увоз износио Дин. 4,077 милиона.

Ситуација у овој години остала је и надаље повољна, вал коњунктуре појачао се је, и наш извоз у јануару и фебруару ове године износи преко 419 милиона динара према 215 милиона у прошлој години, што претставља повећање за 95%. Увоз за ова два месеца износио је 334 милиона према 294 у 1936 или за 14% више. Међутим и поред повећања волумена наше спољне трговине и појаве коњунктуре са појачаним ценама, не би се могло тврдити, да је наша трговина, извозна па и увозна, од тога могла извући нарочите користи. Извозници су имали и даље да се боре са непромењеним тешкоћама у раду. Они сносе и данас велике ризике при продаји и наплати робе по клиринзима, изложени су сталним опасностима курсних флукуација страних девиза на којима су као и на девалвацији појединих монета претрпели осетне губитке. Та нестабилност курсева исто тако погађа и увознике. Међутим позитивно је, да су произвођачи појединих предмета осетили и имали великих користи од садање коњунктуре и побољшања цена.

На завршетку ћу се задржати укратко на положају и улози наших трговаца у спољној трговини. Из предњих излагања а у вези са нашом вечерашњом темом потребно је напоменути да су велике промене на економском пољу изазвале и велике промене у Државној администрацији. Државне власти морале су у циљу заштите интереса маса односно на народне целине да прошире своје функције у разне правце, а нарочито у привредним проблемима.

Тај случај је у неколико наступио и у нашој држави, која последњих година узима све јачу иницијативу у привредним питањима па и у извозној трговини. После напред изложенога није потребно да нарочито нагласим да извозници то разумеју и схватају, и ако их измењене прилике тешко погађају. Али примајући све те потребне преориентације, извозници сматрају да при увођењу разних мера и метода у нашој извозној трговини, треба водити више обзира и према приватној иницијативи. Код нас по-

стоји још увек начело слободне трговине и слободне делатности, и баш зато не треба запостављати онај сталеж, коме је судбина доделила да се бави таквим пословима, јер тај сталеж који је и раније сарађивао моћи ће увек корисно послужити поред државне интервенције у привредном животу. По нашем мишљењу, суштина нових формула у привредној функцији државе лежи баш у томе, како се то из напред изложених детаља види, да држава уређујући и регулишући размену робе као и осталу делатност створи и омогући најширу сарадњу свима народним слојевима одн. свима грађанима, који за то долазе у обзир, и да свакоме обезбеди пристојан живот. То је по нашем мишљењу циљ, то је тежња која се жели спровести путем нових реформи, да би се до крајњих граница могућности задовољила социјална правда.

Наша земља обдарена је природним богатствима и има у изобиљу вишкове разних производа, којима може удовољити потребу других земаља. Под таквим околностима може се створити, може се омогућити рад и сарадња свих заинтересованих сталежа. За сад предстоји могућност искоришћења наступеле коњунктуре и зато је дужност свих нас да свестраном сарадњом допринесемо општем побољшању економских прилика у нашој земљи.

Подизање стручног привредног подмлатка

Никола Бањац (Р. К. Ниш)

Подмладак значи будућност. Посматрајући подмладак и проучавајући идеале којима нови нараштаји стреме, може се доста приближно оценити и будућност дотичног народа.

Кошница која се није побринула за свој подмладак, осудила је саму себе на смрт. И наша привреда, ако жели себи живота и напретка, мора с промишљеним планом решавати проблем подизања свога подмлатка.

Нажалост, наш привредни подмладак не подиже се плански, већ је исти остављен самом себи и случај је да се по неки омладинац подигне, оспособи и успе у животу.

Истина, ми имамо доста државних и приватних трг. школа и академија, али оне не васпитавају подмладак за практични самостални рад, већ њихови ђаци већином одлазе у разна канцелариска звања.

Стварни данашњи трговци и занатлије, постају увек кроз практичну школу шегртовања и помоћничког рада.

Овог пута осврнућемо се само на шегртско питање.

Шегртовање није лака ствар и оно спада међу најтеже дужности, јер шегрт који је обично дечко између 12 и 14 година, мора први да устане, па преко целог дана да обавља све послове и на крају увече да последњи легне.

Телесно слабо, неотпорно и болешљиво дете, неће моћи ни мање напоре да савлада, оболеће и заостаће у своме послу. Не-

ваљало, неспретно и лено дете неће нико држати. Дакле јасно је, да у шегрте треба да иду само одабрана, душевно и телесно најспособнија деца, која ће не само као шегрти, већ и касније као помоћници, моћи издржати све тегобе своје струке, па ће када постану самостални успети и истрајати у борби коју нам живот намеће.

Насупрот тој стварној потреби, за шегрте долазе махом закржљала и заостала деца.

Обично се каже: „ако не будеш добар — ићи ћеш у шегрте”.

Сем тога код нас на жалост влада скроз погрешно схватање, да трговина и занат нису довољно господска занимања, па да према томе она и нису за бољу и способнију децу. Такова се деца обично шаљу на више школе и спремају за чиновнички кадар. Међутим познато је, да се већина канцелариских послова свршава по одређеном шаблону, па се у њима могу снаћи и људи слабијих способности, док се за самостална занимања, трговачка и занатска тражи нарочита способност и окретност, бистар ум и телесно здравље.

Зато је потребно, да се за шегрте одабирају најбољи ђаци, и у сваком погледу најспособнији младићи.

Искуство је показало, да су у данашњим приликама, за шегрте најподеснија деца са села. Она су већином непокварена, издржљива и задовољна са малим. Она се немају на кога ослањати, нити се могу вратити на нешто боље. Са варошком децом слаби су успеси, јер су више размажена, доста самовољна и нису навикнута на рад и послушност.

Стварни наши данашњи шегрти и јесу деца са села, а један мали део је из круга варошке сиротиње.

Да би од ове чедне деце, стварног нашег привредног подмлатка створили стручне и спремне будуће привреднике, способне за светску утакмицу, потребно је, на првом месту свесрдније заузимање и старање њихових послодаваца, а поред тога и мало више пажње и интересовања меродавних и позваних установа и корпорација.

Улога послодаваца у васпитању шегрта.

Када родитељ доведе сина у трговину или на занат, обично га предаје послодавцу речима; „Ево ти га, ти си му сада и отац и мајка”. Овим значајним речима, родитељ преноси сву своју бригу према детету на дотичног послодавца. Самим тим актом, послодавац је примио на себе једну тешку улогу, улогу да од те чедне детиње природе створи човека зрелих и здравих појмова. Од његовог рада на образовању ученика, зависи не само будућност детиња, већ и његов углед пред друштвом и родитељем. Преко шегрта посматра се и његов мајстор. То правило важи нарочито за случајеве када се дете од дванаест година предаје послодавцу на изучавање. Послодавац несме бити себичан и за пун успех свога ученика, он мора пред њим отворити ризницу свога животног искуства. Стављајући у службу васпитања свога ученика своје најважније духовне способности, послодавац пружа доказ љубави према омладини, на којој почива напредак човечан-

ства. Вршећи тако идеално своју дужност, послодавац стиче најбоље духовно задовољство, јер, изводећи свога ученика на стазу живота, указујући му пут којим треба да пође и потражи своју будућност, он себи осигурава највећи и најузвишенији углед у друштву.

На жалост, мали је број послодаваца, који су свесно схватили ту своју дужност у подизању и васпитавању нашег привредног подмлатка.

На против, већина данашњих послодаваца свога шегрта не сматра сарадником и будућим колегом, већ обичним слугом. Код таквих послодаваца, шегрт је уједно и покућар, јер поред најмање десето-часовног напорног и заморног рада у послу, он мора и у кући обављати све покућарске дужности. Тако се радно време ових јадника пење преко 16 часова дневно.

Сем тога, ови шегрти добијају слабе хигијенске станове, и недовољну исхрану, а о одевању и да не говоримо.

Зато није редак случај, да по радњама видимо слабу, испијену, прљаву и заосталу децу, о којима се нико не стара и која су препуштена самим себи.

Постојеће стручне продужне школе и трговачке школе Трговачке омладине, донекле задовољавају својим радом. Ученици, за цело време практичног рада, похађају ове школе, где стичу шира теориска знања и упознавања, у свим правцима. Али задатак ових школа је само у томе школском усавршавању и ништа више.

Према томе поред стручне спреме, која се стиче у радњи и у школи, потребно је шегртима и ван радње пружити удобнији живот и боље васпитање.

Највећа тешкоћа за многе послодавце при узимању шегрта јесте баш стан и храна, као и старање о шегрту ван радње.

Стога се дешава, да многи послодавци и поред неопходне потребе за доброг ученика, одбијају најбољу децу која показују све знаке бистрине и оштроумности и то само зато, што немају потребних просторија да таквог ученика приме на стан и храну.

Те три ствари, стан, храна и боље васпитање и јесу главна сметња, што нам шегрти нису бољи и напреднији.

Да би се та сметња отклонила, потребни су по већим местима шегртски домови, где би шегрти, под стручним надзором имали стан, храну, васпитне поуке, школу и пријатне разоноде која одговара њиховим годинама. Тако смештену и збринуту децу, радо ће примити за шегрта и они послодавци, који у тескобним и скупим варошким становима не могу одвојити по једну собу за шегрта, нити имају времена да се о шегрту баве и ван своје радње.

Изградњом оваквих домова олакшало би се и послодавцима и шегртима. Послодавци би плаћали извесну суму за стан и храну шегрта, а ови би у дому били учесници бољег и културнијег живота.

Као пример како се збрињавају и васпитавају шегрти, нека нам послужи Привредников шегртски дом „Владимир Матијевић”

у Београду. Овај дом располаже са око 200 постеља, више пространих сала за предавања, гимнастичке вежбе и амбуланту и т.д. Има модерну кухињу, као и сав остали најсавршенији хигијенски уређај и потребе.

Привредников шегртски дом у Београду подигнут је тестаменталним наређењем оснивача Привредника пок. Владимира Матијевића и добровољним прилозима пријатеља наше народне привреде.

Изградњу пак шегртских домова код нас, треба да покрену привредници са својим привредним организацијама, а уз материјалну помоћ Градских општина, Банских управа и имућнијих грађана.

Решењем овог важног социјалног питања изградње шегртских домова, било би решено веома важно социјално питање, планског подизања будућег привредног подмлатка.

Без тога решења, нашу националну привреду чекају још црњи дани, јер јој прети велика опасност од суседних већ одавно организованих и стручно спремљених привредника, који већ у велико прелазе наше границе и потискују наше недовољно спремљене привредне редове. У толико је већа потреба, да се одмах приступи планском подизању стручно спремне привредне омладине, која би не само сузбила, него и онемогућила даљу најезду страног елемента у нашој националној привреди.

Medjugradski miting jadranskih klubova маја 1937

Br. Dr. Ulikse Stanger, R. K. Split, referiše:

„О потреби да се јадрански и трговачки обичаји utvrde i sakupe u zbirku“.

Izbor svakog prava jeste razum naroda. Razum je i za pojedinca i za narodne skupine mera stvari: pravni razum naroda stvaralac je prava, i to neposredno putem običaja, a posredno, sretstvom zakona.

U vršenju običaja ispoljuje se ubeđenje, da je običaj pravo, a po tom ubeđenju običajno pravo dobiva svoju prinudnu snagu i, kad se zakoni stvaraju, ono postaje zakon, i sam običaj sa pravnim sadržajem često utiče na zakonodavca, koji ga kao zakonsku normu sankcioniše. To naročito i svuda važi za trgovačke i pomorske zakone, koji su u glavnom uzakonjeno običajno pravo i poslovni običaji. Običajno pravo je u pomorstvu ponegde jedino pravno vrelo, drugde ono je važnije od svakog drugog, kao što je to u zemljama koje oskudevaju pisanim zakonima (Engleska) ili u onima, u kojima pomorsko pravo nije u punoj mjeri kodifikovano. Pomorsko običajno pravo je svuda i svagda

jedno od supsidijarnih pravnih vrela, i primenjuje se kadgod nema pogodbe stranaka niti pozitivne zakonske norme. Nauka razlikuje običajno pravo od pravnih običaja, prvi sadrži pravne norme, dočim poslovni običaji ili uzance nisu pravo. Ali i ti običaji ili uzance imaju ipak veliku važnost, ne samo u poslovanju, dakle u ekonomskoj funkciji, nego i u pravu, jer se po njima pravo gradi: bilo tako da služe interpretaciji, objašnjenju i nadopunku ugovora tj. izražene volje ugovarača, bilo da im zakon pridaje snagu pravnog pravila, kojim se ispunja praznina samoga zakona. Poslovni običaji, trgovačke ili pomorske uzance stvaraju se konzekventnim, stalnim pogodbama (ugovornim klauzulama) stranaka, dakle voljom individua u poslovnom saobraćaju, takve pogodbe proširuju se na izvesne krugove poslovnih ljudi, i na izvesne vrste poslova, ili na određena mjesta, krajeve ili zemlje. Kad se jedna klauzula uobičajni ona se predmneva i služi tumačenju ugovora. Poslovni običaji upotpunjuju katšto zakonsku normu, koja na njih upućuje, a to biva naročito u pogledu pomorskog prevoza i njegovog izvršenja. Običaji služe uvek kao središte za stvaranje prava u prvom, osnovnom stepenu njegovog postojanja, najprije u funkciji tumačenja ugovorne volje stranaka, a zatim bez obzira na volju stranaka, kao objektivno pravo. Naši pozitivni zakoni (§ 1 hrv. slav. i čl. 1 austr. trgov. zakona) sadrže propis o supsidijarnoj primeni trgovačkih običaja tj. običajnog prava u trgovačkim stvarima, a § 267 hrv. slav. i čl. 279 austr. trg. zakona propis, po kojem se „pri prosuđivanju značenja i pravnog učinka čina ili propusta imade uzeti obzir na navade i običaje, poprimljene u prometu trgovačkom” — dakle na trgovačke uzance ili poslovne običaje u užem smislu. Novelirani § 914 o. g. z. postavlja, za tumačenje namere stranaka, pravilo, da se vrši po „običajima poštenog prometa.” Svrha ovog referata nije ni dokazivanje važnosti trgovačkih-pomorskih običaja niti naučno ispitivanje njihovog pravnog bitstva. Svrha mu je skrenuti pažnju poslovnim ljudima na obalama našega Jadrana na korist i potrebu da se o trgovačkim i pomorskim običajima vodi računa, da se oni utvrde, sakupe i redigiraju, i to na način koji najbolje odgovara interesima naše privrede. Počnimo sa p o t r e b o m, i to najpre sa pomorskim običajima.

U najnovijoj osnovi pomorskog trgovačkog zakona, § 322 sadrži propis o običajnom pravu kao prvom supsidijarnom vrelu, a razna naređenja upućuju na „mjesne običaje” luke krcanja odnosno iskrcavanja tovarena. Srž pomorskog zakona jesu ugovori koji se sklapaju za privredno iskorišćivanje broda, a ta srž se sastoji u razmeru od 9/10 ugovora o prevozu stvari (preostala jedna desetina iz ugovora o prevozu putnika, o davanju broda pod naval na vreme i o vuči). U samom ugovoru o prevozu, najvažnija su naređenja o krcanju i iskrcavanju i o predaji tovarena, i u toj materiji običaji imaju odlično mesto. Osnova zakona upućuje na „mestne običaje” kad nema ugovorne klauzule, za određivanje mesta za krcanje ili iskrcavanje izvesne robe, za dopremu tovarena koji se ima ukrcati i za troškove krcanja i iskrcavanja, za početak i trajanje stojnica, za pretstojnice i njihovo računanje u vremenu i novcu, o danima, radnim ili tekućim, za visinu vozarine itd. Pomorski običaji obuhvataju — u pravilu — formu i sadržaj ugovora o iskorišćavanju broda, počinjući sa pregovorima o sklapanju ugovora, a svršavajući

sa njegovim izvršenjem. Njihova je svrha da ukažu na način ravnjanja u skladu sa izraženom voljom ugovarača i da utvrde — kad ustreba — obim ugovornih izraza ili da im objasne ili odrede sadržaj. U pomorskoj trgovini upotrebljavaju se mnoge skraćenice, primerice početna slova reči, krnje ili nerazumljive, ponajviše strane, izraze, kojima se jezgrovito označuju pravila kojih imaju da se ugovarači drže. Stalna i jednolična praksa određuje smisao pomenutih izraza i njihov učinak u izvršenju ugovora. Tako primerice poznata klauzula cif (ili caf) — cost, insurance, freight — znači: a) da je u ceni sadržana, osim cene i vozarina i premija osiguranja protiv obične opasnosti plovidbe i b) da roba putuje na opasnost kupca; „fob“ (free on board) znači: a) da se roba ima postaviti na brod u luci krcanja bez troška, b) prodavac ima izručiti robu pod brodom, spremnu da bude podignuta u brod, i otsložena, bez troška za brod, „sotto paranco“ = roba ima da se preda ili primi uz bok broda, i mnogo drugih, o kojima je potrebno voditi računa. Običaji mogu biti opšti ili mestni prema području na kojemu se vrše, prvi t. j. opšti važe u celoj državi, a nekoji i u celom svetu, drugi mogu da se vrše u izvesnom moru odnosno na izvesnim obalama, krajevima, lukama.

O k o r i s t i, da se trgovački, a naročito pomorski običaji sakupe i utvrde u svima jadranskim lukama i to sporazumnim, dogovornim radom nadležnih ustanova i interesovanih privrednika reći ću samo ovo: Kako svaki pravni poredak tako i onaj koji ima da posluži privrednom poslovanju u našim lukama, treba da se osniva na ideji etičke vezanosti prava i na shvatanju visokog zadatka pravnog poretka, da ex aequo et bono služi dobroj veri i poštenju prometa. Nema boljeg načela niti sigurnijeg sretstva za ekonomski procvat luka i obala nego što je dobra vera i poštenje. Ako bi zato trebalo dokaza, dovoljno bi bilo ukazati na blagostanje skandinavskih država, stečeno primenom tog načela. Pomorski promet traži za svoje odvijanje brzinu, mogućnost kalkulacije sa što manje nepoznanica, i pravnu sigurnost. Za brzinu hoće se da su luke dobro opremljene i rad u njima dobro organiziran, za kalkulaciju da se znade vrsta i visina troškova i ko ima da ih snosi, a pravna sigurnost postoji, kad su zakoni jasni i njihova primena jedinstvena, postojana i jednostavna. Ispunjenje ovog poslednjeg uslova t. j. pravne sigurnosti zavisi u velikoj meri o dobroj veri i poštenju privrednika, a formalno od toga, da dobrom verom i poštenjem bude prožeto svekoliko poslovanje u lukama u stalnoj praksi koja se time učvrsti do običaja, koji stvaraju pravo i dobivaju snagu zakona. Svi su narodi uvideli korist sakupljanja i utvrđivanja trgovačkih i pomorskih običaja u mestima življeg prometa trgovačkog, a naročito u trgovačkim lukama. Zbirke poslovnih običaja postoje odavna svuda n. pr. u Italiji (Messina, Bari, Cagliari, Civitavecchia, Ravenna, Napoli, Livorno, Spezia, Genova i Venezia), a postojale su i postoje i danas u Trstu i Rijeci. Mi ih još nemamo ni u kojoj luci. Znak zaostalosti i razlog da se zamislimo, i da se dademo na posao kako bi taj nedostatak u organizaciji naše pomorske privrede ispunili. Na koji način da se taj posao obavi? Evo kako: da se specifično pomorski običaji ujednače ukoliko je to moguće u svim jadranskim lukama, a da se trgovački običaji u svakome mestu utvrde i pobilježe i da se zbirka jedinstveno

izdade za celu jadransku obalu. Ovakova zbirka biće od velike koristi za pomorski saobraćaj i odvijanje trgovačkog prometa u našim lukama, koji se nalazi još u zametku. Naše luke imaju da postanu trgovačke luke i da u budućnosti dobiju i svoje trgovce i svoje burze. Rotari imaju dužnost da uporno traže da se posao sabiranja i utvrđivanja poslovnih običaja obavi i da sami tome pripomognu. A tražiti mogu kod interesiranih trgovačkih komora u Splitu, Dubrovniku i Zagrebu odnosno Sušaku i kod Udruženja trgovaca u tim mestima, kao što i u onim lukama, gde nema Komore, da se taj koristan i potreban posao obavi. Predlažem da međuklupski rotarski sastanak klubova na Jadranu prihvati ovu rezoluciju:

„Rotari jadranskih klubova, uočivši potrebu da se trgovački i pomorski običaji jadranskih luka saberu, utvrde i objave, smatraju korisnim da se taj posao izvrši u saglasnosti i sporazumu privrednika iz svih jadranskih luka putem trgovačko-pomorskih ustanova i staleških udruženja, a poželjnim, da se običaji — ukoliko je moguće — ujednače.”

Na međugradskom sastanku jadranskih rotary klubova u Rabu dne 27 maja 1937 god., jednodušno se konstatira da razvoj prilika na Jadranu i položaj naše zemlje kao eminentno pomorske države nameće potrebu da sve naše jadranske luke, budući da su im interesi identični, održavaju što tjesniju saradnju za procvat naše pomorske privrede i ugleda države uopće.

Stoga su prihvaćene ove rezolucije:

I. U tarifskim pitanjima, u organizaciji pomorske službe i u nastojanju da se tranzitni promet u što većoj mjeri navrati na našu obalu, a domaći njoj potpuno osigura, naše luke Sjevernog, Srednjeg i Južnog Jadrana treba da saglasno poduzimaju sve mjere za postignuće zajedničkog cilja. Nadalje da sve svoje snage zajednički upotrebe u pobijanju opasne utakmice stranih luka, uvjerene da je opasnost koja bi prijetila bilo kojoj našoj luci, uperena i protiv svih ostalih domaćih luka.

II. Uočivši potrebu da se trgovački i pomorski običaji jadranskih luka saberu, utvrde i objave, nužno je da se taj posao izvrši u saglasnosti i sporazumu privrednika iz svih jadranskih luka putem trgovačko-pomorskih ustanova i staleških udruženja. Poželjno je da se ti običaji — ukoliko je moguće ujednače.

III. U svrhu ostvarenja ciljeva navedenih u prednjim rezolucijama, zaključuje se da se osnuje MALI KOMITET Jadranskih rotary klubova u koji će pojedini rotary klubovi sa Jadrana delegirati po jednog člana i 1 zamjenika. Mali komitet ima se sastajati barem dva puta godišnje. Zaključuje se nadalje da se međugradski sastanci jadranskih klubova imaju u buduće održavati redovito svake godine jedanput. Mali komitet ima da sastavi program rada međugradskog sastanka. Organizacija prvog malog komiteta povjerava se R. C. Sušak.

IV. U vezi sa osnivanjem kampa rotarske omladine 73 i 77 distrikta u Zlarinu, koje je povjereno R. C. Šibenik, učesnici međugradskog sastanka prihvaćaju apel distriktnog guvernera D-ra Belajčića te preporučuju klubovima da se istome odazovu kako bi ova plemenita rotarska namisao došla do ostvarenja.

Proslava 400-tog sastanka R. K. Osijek u Bogojevu na čardi na Dunavu

Na obalama divnog Dunava uz sudjelovanje sujednih klubova, a počašćeni i prisustvom brata Guvernera, održana je ova proslava. Braća iz susjednih klubova nisu žalila truda i odzvala su se našem pozivu u punom broju ukoliko nisu bila na ljetnom odmoru ili sprečena važnim i neodgodivim poslom.

Brat pretsjednik dr. Uzelac otvara oficijelni dio sastanka u 19.30 sati, pozdravlja brata Guvernera, koji nije žalio truda, da svojom posjetom uveliča ovo slavlje, te pozdravlja svu prisutnu braću i goste i zahvaljuje im se, što su se u tako lijepom broju pozivu odazvali. Ističe, da današnji dan smatramo svojom slavom i da posvećujemo ovaj jubilarni sastanak uspomeni prvih faza razvitka našeg Rotary kluba, kada smo, prihvativši uzvišene principe rotarske ideologije stupili u ovu svetsku organizaciju. Želi, da i ovaj sastanak bude vjerno ogledalo naših ideala, humanosti i ljubavi, rada i poštenja, morala i etike u ovim uzburkanim vremenima i nezapamćenim socijalnim perturbacijama.

Uzima riječ brat Guverner i toplim riječima daje izraza svome zadovoljstvu, što mu se je pružila prilika da se ovdje nađe i upozna sa braćom iz pet klubova i da sa njima provede ugodno veče.

Veliko i milo iznenađenje priredilo nam je naše kumče R. K. Vukovar. Njegov vrli pretsjednik brat Tomo Maksimović predao nam je uz prigodan govor veliki srebrni pehar sa ugraviranim natpisom.

Naš stari ljubimac brat Rudika Knežević, kao delegat zagrebačkog Rotari kluba ističe u svom govoru, da nam donosi svoje rotarsko srce.

Brat ing. Dragutin Basler, zamjenik pretsjednika R. K. Vinkovci predaje nam zastavu svoga kluba i to prvu, koju je ovaj mladi klub

Brat dr. Kosta Grgurov, potpretsjednik R. K. Sombor predaje nam zastavu svoga kluba.

Brat pretsjednik dr. Uzelac zahvaljuje svima govornicima i darovateljima, te drži predavanje o značaju međuklupskih rotarskih sastanaka.

Brat dr. Franjo Gruber R. K. Vukovar govorio je o četvrtom rotarskom cilju. U početku svoga predavanja on se pita: „Zar današnje zatrovane međunarodne prilike daju i tračak nade, da bi se za ostvarenje takovog cilja moglo išta stvarnoga učiniti, kakav je naš četvrti? . . . U doba, kada se ukrštavaju neprijateljski mačevi, tučnje topovi, razaraju kulturne i gospodarske tekovine, konferencije sabotiraju, međunarodni promet koči, drže velike vojske, suradnja sa drugim narodima otkazuje ili odbacuje, niko, pa ni najveći optimista ne može ovaj žalosni scenarij današnjice da obilježi kao pogodno tlo za rad oko ostvarenja našeg četvrtog cilja.“ Iznosi porazne statistike: Sjedinjene Američke Države izdaju 65% od narodnog godišnjeg prihoda za otplatu starih ratnih dugova, a 20% za pripreme novih ratova, tako da ostaje ciglih 15% za cjelokupnu ostalu djelatnost države: za unutrašnju upravu, pravosuđe, prosvjetu, narodno zdravlje i dr. A svjetski rat povisio je državne dugove na 3.000%. Samo sporazumijevanje, dobra volja i mir mogu donijeti trajne vrijednosti. Citira riječi pastgu-

vernera 91. francuskog distrikta prof. Renarda iz Marseilla, koji je u Kölnu rekao: „Kada bi svaki poštivao različitosti kod drugih i starao se da ih razumije, a ne da ih ukloni, kada bi naposljetku duh religije prodro u sve oblike mišljenja i djelovanja, duh koji čini da život smatramo kao dar koji se mora prihvatiti i voljeti, kao vrijednost koja stvara nove vrijednosti, kao energiju koja rađa novu energiju, onda bi, uvjeren sam, naša kultura, koja je zasnovana na nepoštivanju dostojanstva čovjeka, i u sadašnjem uzburkanom stanju staleža i naroda, uspjela da nađe uslove za nadu i vjerovanje.“ Svoje interesantno i vrlo sadržajno predavanje završava riječima: „Ja ne bih htio završiti, a da vas ne potsjetim i na to, da ovaj naš međugradski sastanak održajemo na Dunavu, na rijeci, koja svojim dugim tokom prolazi kroz sedam država. Ako se za more kaže, da ono ne rastavlja već spaja, ja držim, da se i za plavi Dunav može reći, da on narode i teritorije, kroz koje protiče, više veže nego dijeli. Sve zemlje u Podunavlju po svojoj geopolitičkoj strukturi i ekonomskim interesima nalaze u Dunavu najveći spojni elemenat i prirodni faktor zbliženja. Tome naravnome pozivu za suradnju svih podunavskih naroda i država opire se zasada, izgleda, samo još zla volja i nerazumijevanje. Otkloniti ove duševne prepreke dužnost je nas rotara i ja bih htio da se toga sjetimo danas, kada smo u ovako lijepom broju okupljeni baš na Dunavu. Dunav po svojoj duljini nadmašuje četiri puta rijeku Labu, koja protiče samo kroz dvije države. A ipak i tako kratka Laba ima tri puta veći robni i putnički promet od mnogo dužeg Dunava, koji prolazi kroz sedam zemalja. Nije li to braćo dokaz, da Podunavlje treba rotarskog duha kao nasušni hljeb. Zato se ja nadam, da će naš današnji sastanak i po svom mjestu gdje ga održavamo poslužiti kao potstrek da poradimo što jače oko ostvarenja našeg četvrtog cilja.“ ...

Brat ing. Dragutin Basler, R. K. Vinkovci, drži predavanje o služenju u zvanju. Ističe da se rotar pri svršavanju poslova svoga zvanja rukovodi visokim etičkim načelima rotarstva, te prema tome vrši svoj posao tako, da unapređuje opće dobro i da zajednica u kojoj se posao vrši, tim radom postaje ljepše i ugodnije boravište. Opisuje djelovanje dobrovoljnih i prinudnih strukovnih udruženja i donošenje socijalnih zakona s uglavnom istom svrhom ali ističe, da su to privredni zakoni a privreda je tako opsežna i složena, da se zakonskim definicijama ne da obuhvatiti. Nasuprot tome rotarstvo ne nastupa kolektivno, već nalaže svakom svom članu, da u svakoj prilici propagira i primjećuje ideale rotarstva. Etička rotarska načela za poslovne ljude prihvaćena su još na kongresu jula 1915. Prema tim načelima rotarstvo ne priznaje ni jedan lični uspjeh opravdanim i etičkim, do kojega se dolazi nedoličnim iskorišćavanjem izvjesnih prednosti, s kojima se drugi ne mogu služiti, a koje se temelje na socijalnom poretku. Rotarstvo smatra opravdanom i etičkom onu zaradu pri izvršenju zvanja, ako pri tom radu sve interesovane stranke imaju stvarne koristi. Svaki rotar dužan je da u izvršivanju svoga zvanja usklađuje svoje interese sa interesima cjeline i da se rukovodi starim zlatnim pravilom: „Što želiš da drugi čini tebi, čini i ti drugima!“, jer će tako individualnom primjenom tih načela unaprediti opće dobro. Svaki rotar mora da ima u vidu, da je služenje u zvanju osnovica rotarskih ciljeva i da

*SREBRNI PEHAR,
poklon kumovskog kluba
iz Vukovara Osječkom
klubu, prilikom proslave
400-og sastanka*

aktivno uzima učešća u radu na podizanju standarda u svojoj profesiji i da u svakoj prilici ima u vidu važnost dobrih odnosa između poslodavaca i namještenika, te da prema tome svim sredstvima uznaostoji dati potreban publicitet"...

Za 400-ti sastanak brat pretsjednik dr. U z e l a c spremio je kratki pregled rada kluba iz prvih faza njegova osnutka.

Pobudom nekolicine članova zagrebačkog Rotary Kluba, a inicijativom g. ing. Vjekoslava Pilpla, Josipa Kabelaća, Kostijal-Živanovića Dimitrije, dr. Dragana Milera, dr. Milovana Pinterovića, Roberta Wilheima i Zsille Stjepana sastali su se imenovani 30 aprila 1929 g. u predmetu osnivanja Rotary Kluba u Osijeku. Na tom sastanku donesen je zaključak, da se sazove šira konferencija za 7 maja 1929 kojoj je prisustvovalo 17 gospode, a pravila i poslovni red kluba zagrebačkog pročitao je na toj konferenciji Robert Wilhelm. Iste večeri spomenutim sazivačima stavljeno je u dužnost da svrše sve predradnje koje su potrebne za osnutak kluba. Tome sastanku pretsjedavao je g. ing. Pilpl. Osim već spomenutih imena tome sastanku prisustvovali su još: Julije Kiš, Josip Speiser, Oton Pfeiffer, Dušan Hinić, Vlado Malin, Andro Krbavac, Hugo Kolan, Dr. Julije Kaiser, Janko Schuster i dr. Makso Kaiser.

Na tome sastanku primljena su pravila i poslovnik sa neznatnim promjenama u redakciji zagrebačkih pravila Rotary Kluba. Također je stavljeno u dužnost, da se sve spremi za konstituirajuću glavnu skupštinu, koju će odrediti centrala Rotary-organizacije u Zürichu. Na istom sastanku provedena je klasifikacija pojedinih članova.

Drugi pripravní sastanak u predmetu osnivanja Rotary Kluba održan je 19. septembra 1929. godine u prostorijama Kasina. Tome sastanku prisustvovali su osim naprijed istaknutih: Miroslav Frankl, dr. Milan Ulmanky i Josip Hartl, kao i članovi zagrebačkog Rotary Kluba g. g.: Ing. Radovan Alaupović i industrijalac Viktor Frank. Za pretsjedatelja ovome sastanku izabran je dr. Makso Kaiser koji pozdravlja prisutne kao i članove zagrebačkog Rotary Kluba, koji su došli da nam dadu potrebne naputke i obavijesti. G. Robert Wilhelm osvrnuo se detaljno na sve izvršene predradnje za osnivanje kluba; a zatim je podnio referat ing. Alaupović u svojstvu tajnika zagreb. Rotary Kluba. Nakon iscrpnih uputa g. Alaupovića pristupilo se privremenom konstituiranju: Pretsjednik g. Adam pl. Reisner, industrijalac u Osijeku, kojega prethodno imadu zamoliti dvojica od prisutne gospode i to Robert Wilhelm i Josip Kabelać a priključiće im se i član zagreb. Rotary Kluba Viktor Frank, da zamole g. Reisnera, da se te časti primi. Dalje su izabrani za potpretsjednika dr. Makso Kaiser, za sekretara dr. Milovan Pinterović, za blagajnika Janko Schuster, za obrednika Oton Pfeiffer, a za odbornike Ulmanky i Kabelać. Pročelnikom klasifikacionog odbora izabran je g. Govorković a članovima g. g. Frankl, Kolar, dr. J. Kaiser i J. Hartl, dok su u odbor za primanje izabrani Robert Wilhelm kao pročelnik, ing. Pilpl, Vl. Malin i Kostijal-Živanović kao članovi. Na tom sastanku izvršene su daljnje klasifikacije, a ing. Alaupović iznio je ukratko postupak pri inauguraciji, koja je predstojala. Zamoljeni su članovi zagreb. Rotari Kluba ing. Alaupović i Frank, da inaugurucaji prisustvuju i da povedu što veći broj članova na čelu sa tadašnjim pretsjednikom g. Edom Markovićem.

Treći pripremní sastanak u predmetu osnivanja Rotary Kluba u Osijeku održan je 3. oktobra 1929. uveče u prostorijama Kasina. Osim Josipa Kabelaća, Kostijal-Živanovića, dra Branka Mračevića, Josipa Speisera i Josipa Hartla svi prisutni!! Sastanak je održan pod predsjedanjem potpretsjednika dra Makse Kaisera, koji izvještava, da se g. Adam pl. Reisner radi poodmakle starosti nije mogao primiti časti predsjednika i moli da ga se te dužnosti razriješi.

Namjesto g. Reisnera izabran je za predsjednika F. K. Schmidt, veleposjednik. Na ovom je sastanku donesen zaključak, da se inauguracija kluba obavi 12. oktobra o. g. po g. direktoru Šulze Josefu, pastguverneru čehoslovačkog distrikta, kome su tada pripadali i zagrebački i beogradski Rotary Klub. Na inauguraciju imali su se pozvati Rotary Klubovi Zagreb i Beograd. — Utvrđeno je također na ovome sastanku, da se nedeljni sastanci održavaju četvrtkom u 8 sati navečer u Kasinu, a upravni odbor da se sastaje prvog četvrtka u mjesecu, dok se glavna godišnja skupština ima održati zadnji četvrtak mjeseca aprila svake godine. Visina članarine godišnje din. 480.— Glede inauguracije zaključeno je da svaki član ima prethodno platiti din. 300.— da bi se sabrao novac za ček na 100 dolara i dio troškova koje će iziskivati inauguracija. — Svečana inauguracija obavljena je 12. oktobra 1929, kojoj su prisustvovala 22 brata t.j. 87%. Ispričani su bili: Govorković, Frankl i Pinterović. Od gostiju su prisustvovali: Šulc Josef iz R. C. Praha, Alaupović ing. Radovan, Viktor Frankl, Kalda Lav i Šmit dr. Aleksander, svi iz R. C. Zagreb. Predsjedava rotar Šmit. Izmijenjene

su zdravice kralju Jugoslavije Aleksandru I. i predsjedniku Čehoslovačke republike T. Masariku. Nakon večere zamjenik tajnika dr. Miler pročitao je historijat o osnivanju kluba, a iza toga prikopčao je brat Šulc predsjedniku R. K. Osijek g. F. K. Šmidtu značku Rotary Kluba izjavljujući, da tim aktom je R. K. Osijek inauguriran i primljen u internacionalnu vezu R. I.

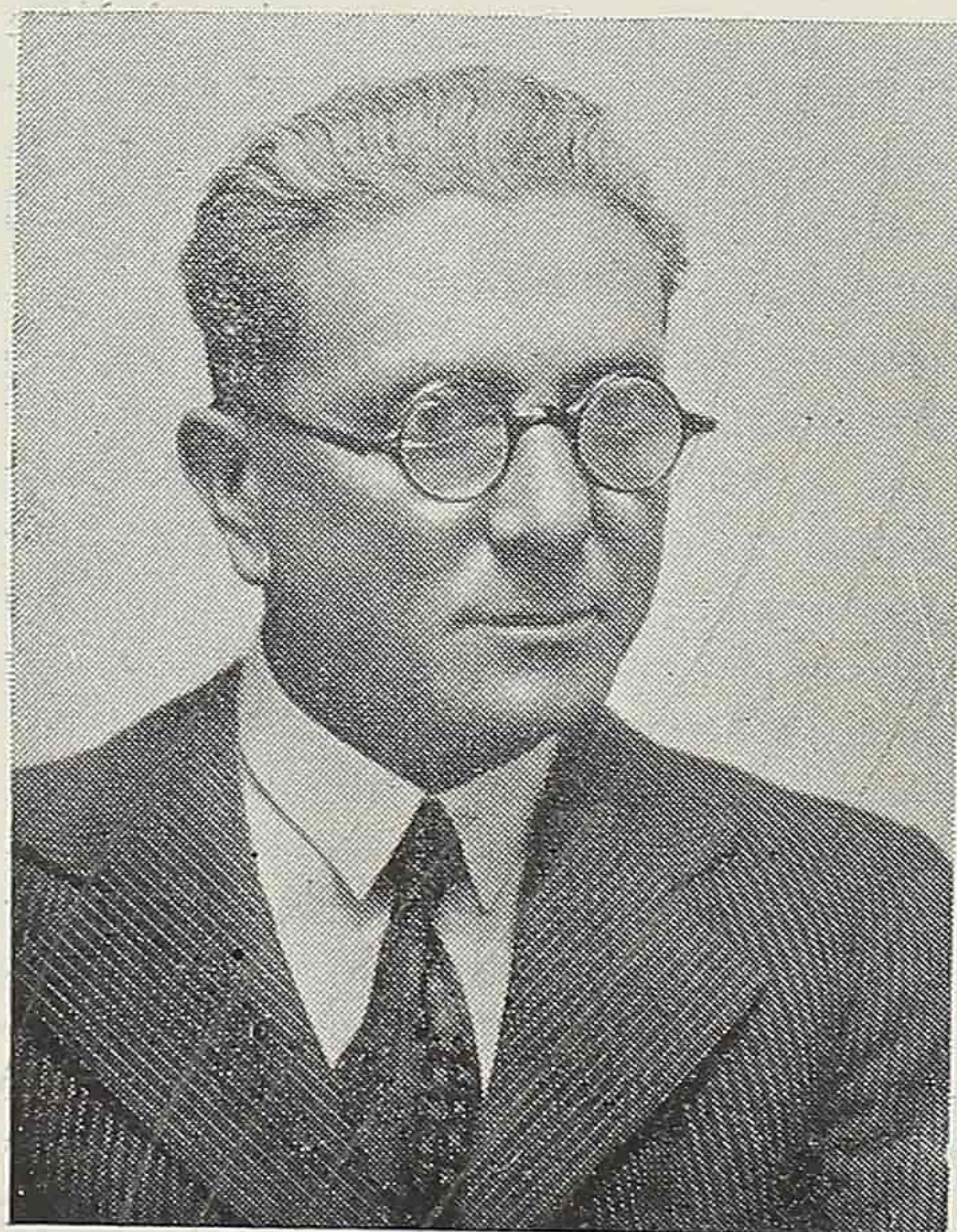
Predsjednik zahvaljujući se br. Šulcu na lijepom govoru, ističe zasluge zagrebčana za osnivanje R. K. Osijek i vjeruje, da će njegov klub biti dostojan član R. I. Prigodom inauguracije primio je klub divan srebrni stalak ukrašen sa nacionalnim zastavicama od brat Viktora Franka.

Svečana predaja chartera izvršena je dana 25 maja 1930 na Paliću kod Subotice i to istodobno našem i novosadskom R. K. a predaju je izvršio delegat R. I. Aleksandar Šturm, član R. C. Wien.

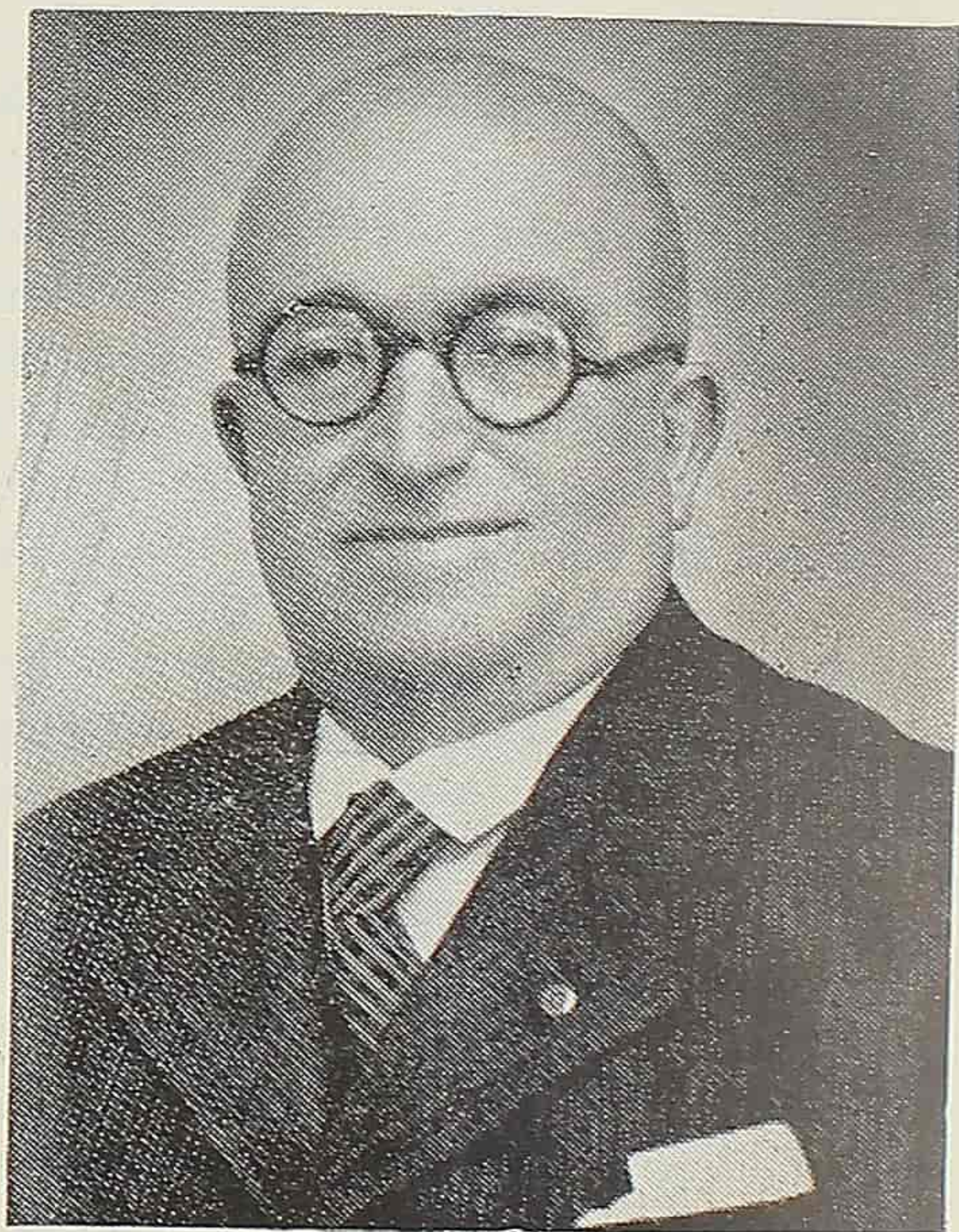
Klub je dobio broj 3.241 i tako postao članom R. I.

Rotarska žalost

Naš mili brat **Dr. Josip Martinis** je iznenadno umro. Znali smo da je bio teško bolestan, znali smo da je patio od srca, ali on ovu svoju bolest nikada nije spomenuo, nikad se nije tužio, vršio je svoju dužnost prema bolesnicima, da im olakšava bolove, da ih izleči. Kada pratimo njegov život, možemo ustanoviti, da je uvek radio na te-

† *Dr. Josip Martinis*

† *Gábor Gyözö*

renu svoje profesije, da je stalno tražio onaj izlaz, koji bi doveo bolesnike na ono polje, gde se pruži zdravlje. Sad smo ga izgubili, sad ga više nemamo, plemenita mu duša je napustila telo. Dobro smo ga svi poznali i u ovom tužnom momentu ne pripada mi zadatak da ga hvalimo, da izrazim kakav je bio dobar čovek, dobar lekar, veliki idealista, koji je uvek radio za opšte dobro, za rotarsku ideologiju, koji je i na rotarskom polju stekao lepe, velike i znatne uspehe.

Nagla i neočekivana žalosna smrt brata Dr. Josipa Martinisa izaziva ne samo u našim bratskim krugovima, nego i u građanstvu, — gde su ga voleli, poštovali, kao dobrog lekara i čoveka, — veliko ožalošćenje.

R. K. Subotica, gde je radio, gde se borio za unapređenje naše rotarske ideje, dvostruko oseća ovaj veliki i nepopravljivi gubitak, koji se pojavio usled smrti brata Dr. Josipa Martinisa. Slava mu!

Dr. Martinis rođen je 5 jula 1882 u Klasiću. Gimnaziju je svršio u Splitu, dok je doktorirao na medicini u Beču. Stanovito vreme vršio je lekarsku praksu na velikim prekookeanskim parobrodima. Kao opštinski lekar radio je na Braču i Hvaru. God. 1920 imenovan je primarnim lekarem ovdašnje gradske bolnice, gde se je njegov blagotvorni rad vrlo osećao. Osobito je bio naklon sirotinji, pa su ga zvali „lekar sirotinje“, koju ne samo da je lečio besplatno, nego joj davao još i za lektarije. Svoja odsustva upotrebljavao je vazda u svrhu studija na stranim klinikama stojeći na stanovištu, da lekar ima uvek još dosta da uči.

* * *

Na dan 26 avgusta o. g. umro je **Gabor Djeze**, trgovac građevinskog materijala i građevinar u B. Topoli. Pokojni Gabor imao je 57 godina, a punih 30 godina živeo je i radio u svojoj sredini. Svojim radom, solidnim životom i štednjom uspeo je za ovo vreme da obezbedi svojoj porodici potrebne materijalne uslove za život, a za okolinu ostade primer, koji govori, da je rad i štednja osnova života. Ali kao čovek sa ukorenjenim osećanjima pravednosti, kao čovek, koji je i pored učestvovanja u svetskom ratu i zarobljeništvu u Rusiji sačuvao svoj kontemplativni život, a s njim i osećaj za „malog čoveka“, taj i takav Gabor Djeze imao je široke ruke i delio je pomoć i onda kad je nisu tražili.

Kao takav pokojnik je sa oduševljenjem prihvatio rotarsku misao i nalazi se među osnivačima Rotary Kluba u B. Topoli. On mu od prvog momenta pripada u potpunosti. Na svakom je sastanku prisutan i radan osim onda, kad ga je u tom sprečila njegova bolest. Sudbina je htela, da je učestvovao na sastanku dva dana pred svoju smrt i duhovno se šalio sa svima, a u oči smrti sedeo je sa svojom porodicom. Nekoliko časova kasnije rano ujutro, bez reči zauvek je zatvorio nasmejane svoje oči. Angina pectoris otrgla ga je od njegove porodice, od kluba, od života.

Trajan mu spomen među nama!

* * *

Velika žalost je zadesila i našeg br. **Franju Novaka**, člana R. K. Zemun, koji je na tragičan način izgubio svoga jedinog sina i svu svoju nadu. Uzimamo učešća u velikoj tuzi brata Novaka na njegovom teškom i nenaknadivom gubitku.

IZ ROTARSKOG SVETA

ČEHOSLOVAČKA — 66 DISTRIKT R. I.

RAD GUVERNERA I DISTRIKTA

Vaclav Rudl
(Mlada Boleslava)

Br. Guverner Hyka sazvaó je u Pŕerov za 4 i 5 septembar o. g. konferenciju predsjednika i sekretara našeg distrikta. Radni program, koji je sastavio sam guverner, obuhvatiće ove tačke: dužnosti i funkcije predsjednika i sekretara kluba, četiri cilja Rotarstva, kako se izveštava javnost o radu i ciljevima rotarnim, i o odnosima guvernera s klubovima. Iz programa jasno izlazi da će ova konferencija biti kao neka škola za vodeće časnike u klubu, te je njihovo bezuslovno prisustvo na tom skupu jedno jamstvo da će vođenje naših klubova u novoj godini biti dobro i plodonosno. Domaćinski klub u Pŕerovu pripremio je zanimljivi i raznoiki zabavni deo. — Guverner je nastavio obilazak klubova. Dosad je obišao: Marianske Lazne, Sušice, Pisek i Karlove Vary. Koncem avgusta guverner putuje u Englesku gde će posetiiti nekoliko klubova. — Guverner je učestvovao na Među distriktnoj konferenciji u Badenu kraj Beča 7 i 8 avg. o. g. na kojoj su bili prisutni rotari iz Čehoslovačke, Jugoslavije, Mađarske i Austrije. Tada se održala i sednica Malog komiteta čehoslovačko-austrijskog. Prisutan je bio i predstavnik rotarskih klubova iz Bugarske. Od Čehoslovaka bilo je 38 osoba sa 23 rotara. — Guverner preporučuje stvaranje Gradine mira po ugledu na takvu gradinu u La Plati, u Argentini, ostvarena po planu rot. Alberia Oitavena. — Početkom septembra, kad prođe konferencija u Pŕerovu, biće svečanost otvaranja novog Studentskog doma u Časlavu, za koji vode brigu tamošnji rotari, a 12 septembra održaće se u Letči ra Sazavi međuklupski skup rotary-klubova Srednje češke, gde će biti raspravljano o službi u javnosti i o drugim rotarskim temama. — Mesec avgust je imao na dnevnom redu uglavnom predavanja i izveštaje s puta mnogobrojnih članova, mesec septembar vraćiće redovan život po našim klubovima.

RAD NEKIH NAŠIH KLUBOVA:

Banska Bistríca. Imali su 8 gostiju iz R. K. Turč. Sv. Martin. U mesecu julu održali su 2 sastanka kao Round table u banji Sliachu, gde su bili prisutni 22 rotara iz raznih klubova. Prets. Paulini izneo je istoriat ove banje i kako je ona 1918 prešla u državno vlasništvo.

Brno. Rot. Dresler je dao izveštaj o svojoj poseti u Berlinu, a predsjednik Kral doneo je pozdrave iz kluba Paris.

Časlav. Napravili izlet do Želesnih gora i spremili „hajdučku“ večeru, na kojoj su učestvovali i sestre rotarske i drugi gosti kao bivši ministar Prosvete Krčmař sa suprugom.

Češki Tešin. Rot. Sičinsky kao deegat dao opširni izveštaj o konvenciji u Nici. Rot. Borger opisao je svoje putovanje do Londona preko Nemačke i Holandije.

Češke Budějovice. Učinili pomen sborovskih junaka i odali im počast. Rot. Kostlivy (Bratislava) predavao je dva večera: kako se osnovao bratislavski Univer-

sitet, o prilikama u Slovačkoj i o odnosu Slovaka prema češkoslovačkoj zajednici.

Hodonin. Na potsticaj ovog kluba ostvaren je međuklupski sastanak u Ugarskom Gradištu sa učešćem klubova: Brno, Olomuc i Kroměříž. Pretresana je mogućnost saradnje susednih klubova i zamena predavanja i predavača.

Hradec Králove. Na poziv potprets. Polickoga i njegove supruge učinjen je izlet na njihovo vlastelinstvo u Hostinek na/L. Lepota parka i uređaj ekonomije zadivili su prisutne.

Chrudim. Ovaj mesec održaće se javan „Rotarski mesec“ sa bogatim brojem predavanja i jakim rotarskim pokretom, na kome će moći učestvovati i gosti izvan kluba a završiće se prijemom novih članova.

Karlovy Vary. Svaka sednica puna rotarskih i nerotarskih gostiju iz zemlje i sa strane. Rot. Jan Bata (R. K. Zlin) držao je predavanje o svom putu aeroplanom oko sveta.

Kolin. Naučenjaku Markoniju odata je plemenita pošta. Vrlo poučne su bile rasprave o posledicama Freudove teorije i o aktuelnim prilikama u Rusiji i Španiji.

Košice. Gost rotar Koller (R. K. Češky Tešín) držao je predavanje o Humanizmu. Rot. Beniač premešten sa službom u Bratislavu.

Kroměříž. Spremaju za proslavu Chartera. Rot. Hoža iz Zlina predavao je o proizvodnji kaučuka. Posetili su slovačku izložbu u Ugarskom Gradištu.

Kutná Hora. Proslavili 500-tu sednicu. Otpočeli su debatu o regionalizmu. Govorili o velikim skladištima u slučaju rata. Dva člana posetili klub u Taboru.

Ledeč na Sazavi. Za 12 septembar sazvali su međuklupski skup srednjočeških klubova. Rot. Kalina iz Praga na 4 sednice je držao predavanje o životu u Sovjetskoj Rusiji i u Indiji.

Liberec. Spremaju se za proslavu Chartera. Posetili kumovski klub Prag. Rot. Ginzkey predavao o Svetskoj konferenciji o vuni u Parizu a rot. Turnwald o pomorskoj bitci kod Skarenaka.

Marianske Lázně. I ovaj klub je za vreme sezone imao mnogobrojne rotare i nerotare, iz zemlje i sa strane. Rot. Dinić iz R. K. Bělehrad je toplo pozdravljen. Guverner Hyka je posetio klub. Br. predsednik je govorio o problemu zlata.

Melnik. Pastguverner Hyža je opisao konvenciju u Nici. Rot. Plešinger (R. K. Roudnice na/L.) održao je predavanje o istoriji čehoslovačkog naroda i njegovom značenju u društvu evropskih naroda.

Mlada Boleslava. Rot. Pluhar organizovao je sokolsko župno letovanje, gde je smešteno 114 dece iz naših pograničnih krajeva. Rot. Brzorad opisao Nicu i Paris. Studentskom domu podareno 717 kč.

Olomouc. Rot. Rompart je predavao o modernom pesništvu. Pri poseti rot. Andra na sv. Kopečku razgledali su divnu građevinu i ukrase ove crkve.

Pardubica. Gost nerotar Pačovský prvi potpredsednik Opštine govorio je o nameravanoj adaptaciji mesnog kupatila i o mogućnosti spajanja zimskog sa letnjim kupatilom.

Vaclav Rudl (Mladá Boleslava)

ITALIJANSKO ROTARSTVO

Slavko Sirišćević
(R. K. Beograd)

Italijansko rotarstvo, život klubova naše braće na apeninskom poluostrvu, njihova borba i rad, uspesi i nedaće, nevolje i radosti, sve to mora da nas u najvećoj meri interesuje iz veoma mnogo razloga. U prvom redu svakojako već i zato što je italijansko rotarstvo starije i veće od našega, ali ne manje i zbog toga što je ono u našem najbližem susedstvu, u jednoj zemlji koja, do pre kratkog vremena, nije nam politički bila sklona pa je naš međusobni odnos bio u toliko delikatniji. Međutim blagodareći baš tom međusobnom susetskom odnosu naših rotarstava, a poglavito blagodareći naporima najistaknutijih naših i italijanskih rotara, i taj se politički odnos ne samo znatno popravio, nego je postao prijateljski, gotovo bih rekao rotarski.

Italijansko je rotarstvo, prema pisanju njegove jedne odlične revije „Il Rotary“ (ima i druga revija „La realta“ koja služi za objavljivanje rotarskih radova), doživelo u prošloj godini dosta peripetija i imalo i težih časova, ali je s vremena na vreme i sunce zasjalo i ozarilo rotarska srca.

Jedan od najtežih momenata za italijansko rotarstvo bilo je kritično doba sukoba njihove zemlje sa Abisinijom, kada je najveći deo sveta gledao na sve Italijane, pa i na njihove rotare, prekim okom ili bar sa izvesnim nepoverenjem.

Dok je takav položaj italijanskog rotarstva bio u odnosu na inostranstvo, mada to nigde nije pisalo, iz raznih simptoma vidi se da je ono tešku krizu preživljavalo i u samoj zemlji. Svakojako, za svakoga čoveka je jasno, da je jednoj ustanovi kojoj je mir i bratstvo među narodima osnovni cilj, moralo biti vrlo teško dovesti u vezu te ciljeve sa osvajačkim namerama zemlje kojoj pripada, a koja se već tako dugi niz godina nalazi u jednom stalnom stavu borbenosti, naoružanja i koja je konačno i zagazila u rat.

Može se zamisliti da ni zvanični krugovi nisu u početku mogli da sa punim poverenjem gledaju na jednu takovu ustanovu, koja je po svojim pravilima stajala u suprotnosti sa naukom i težnjama nove, fašističke Italije.

U retko još kojoj zemlji, sem valjda Japana, Nemačke i donekle Španije, da su se našli pioniri mira i bratstva u tako izuzetno teškom položaju i to, kao što rekoh, i vani i unutra.

No, mora se priznati, da su italijanski rotari umeli da se majstorski izvuku iz ovakve krajnje neprijatne situacije. Da je stvarno tako, najbolji je dokaz taj da italijansko rotarstvo za ovo najteže vreme, ne samo što nije nazadovalo, ili čak propalo, nego je još napredovalo i u svoje redove primilo najistaknutije italijanske državnike i vojskovođe.

Ta što su mogli u ovakovom položaju da italijanski rotari rade, sem da sleduju pozivu njihovog srca i njihovih patriotskih osećaja, i da svojim radom, u zemlji i na strani, brane stvar svoje domovine, i da je što više opravdaju?

I tu se mora italijanskim rotarima odati priznanje. Taj su zadatak oni odlično izveli. Čovek ostaje prosto frapiran veštinom izlaganja i moći ubeđivanja jednog od najgovorljivijih italijanskih rotara, može se skoro reći duše i mozga italijanskog rotarstva, milanskog advokata Achile Bossi-a. On je u svojoj sada već čuvenoj brošuri: „Beleške jednog Italijana o abisinskom pitanju“ umeo toliko da osvoji svojom logikom i argumentima čitaoce da je italijansko rotarstvo na račun toga

dobilo lepi broj čestitki, priznanja i štaviše kajanja sa strane onih pokajnika koji su dotle bili protivnici italijanske teze, ali ne samo iz Francuske i Italiji naklonjenih zemalja, nego čak iz same, onda neprijateljski raspoložene, Engleske.

Veliku bitku u inostranstvu dobio je guverner distrikta Visconti za italijansko rotarstvo prilikom svetske rotarske konferencije u Chicagu, kada se na prispele Italijane, po njegovom sopstvenom kazivanju, gledalo, sa strane sviju ostalih prisutnih naroda, kao na krivce jednog velikog zločina. Toliko je stanje bilo napeto, da je guverner mislio da će doći do njihovog izbacivanja, ali to je trajalo samo dotle dok je on uspeo da se popne na govorničko mesto. Kad je on lagano, ali odlučno i dostojanstveno (kako on kaže), uspeo pred svima sakupljenim rotarima sveta izložiti razloge i pobude Italije, malo po malo je padao oblak nepoverenja i sunce je zasjalo među svom braćom, a Italijani su proslavili novu pobjedu i na tom mestu.

Tu godinu su naša braća najaktivnije upotrebila za propagandu svoje zemlje i za odbranu italijanske teze u inostranstvu. U zemlji pak u svima klubovima su slavili sve pobjede italijanskog oružja i, valjda po onoj „naoružan mir je najbolji mir“, doveli su u saglasnosti bojne pokliče svojih zemljaka na abisinskom frontu i ostale političke težnje Italije, pa u poslednje vreme i španski građanski rat, sa radom njihovog rotarstva.

Može li čovek koji znajući da se od rotara traži da najpre bude sin svoje zemlje i patriota, da zameri italijanskim rotarima koji su često i lično morali da izlažu svoje živote za slavu i veličinu svoje zemlje u žarkoj Africi, da su u svojem radu tako postupali?

Svakojako da bi i u svakoj drugoj zemlji, čovek koji bi drugače postupio, morao biti osuđen kao izdajnik svoje domovine. Rotarski mir se besumnje ne da postići budu li Rotari celog sveta neumorno radili na stvaranju jedne što jače rotarske svesti, jednom što većem širenju njihovih ideja među masama i narodima jer samo preko tih masa, preko volje celih naroda čovečanstvo će možda jedared da dođe do velikog ideala sviju rotara, pa i onih koji su u vrtlogu sudbine njihove zemlje kojiput dovedeni u situaciju da brane i ono što njihovoj braći izgleda teško odbranljivo.

ROTARY KLUB BADEN KOD BEČA

Međuzemaljski sastanak 7—8 avgusta 1937 godine

Svakogodišnjem običaju verni prijatelji Rotarstva sazvali su i ove godine kod rotara Sacha u Helenentalu sastanak sa predstavnicima rotara iz susednih zemalja, koji je organizovao rotary klub Baden pod imenom Međuzemaljski sastanak na kojem su uzele učešća: Austrija, Čehoslovačka, Mađarska, Jugoslavija i Bugarska. Među ostalima bili su prisutni guverner čehoslovačkog distrikta brat H y k a iz Praga i guverner Dr K o o s iz Budimpešte. Pod predsedništvom brata Krulis-Randa iz Praga predsednika austrijsko-čehoslovačkog Malog komiteta, bio je zajednički banket na kojem je uzelo učešća oko 100 lica. 77 distrikt zastupao je brat Potočnik iz Ljubljane, koji je uzeo takođe reč i izjavio u ime svoga kluba i distrikta zahvalnost i priznanje za takav uspešan rad na zbliženju naroda. Primitljeno je mnogo pozdravnih telegrama između ostalih: od klubova iz Beograda i Zagreba i od guvernera jugoslovenskog distrikta brata Pavlovića. Na odborskoj sednici tretirani su problemi odnosa između pojedinih distrikata i doneti zaključci formulisani u 10 tač.

Iz našeg Distrikta

Život i rad naših klubova u mesecu avgustu 1937 god.

Promene u članstvu:

Novi članovi:

Mesto, prezime, ime i zanimanje	Klasifikacija	Adresa: poslovna privatna
Petrovgrad 1) Dr. Ljuba Vasillević pretsednik okr. suda	Pravosuđe Indiciary	Sokolski kej 1
Zemun 2) Dr. Rudolf Andrejka prof. univerziteta	Administraciono pravo Administrativ Zaw.	Miloša Velikog br. 46 Beograd
Istupili iz kluba:		
Bačka Topola — Gabor Gyöző, umro 26 augusta 1937 Subotica — Dr Josip Martinio, umro 31 augusta 1937		

Kratke beleške

ROTARSKÉ STIPENDIJE ZA UNIVERZITET ZA STRANCE U PERUGI

Rotarski klubovi u Veroni i Perugi ove su godine prvi puta po inicijativi pretsednika R. K. iz Verone, conte da Sacco podelili 7 stipendija za studente Univerziteta za strance u Perugi. Od tih studenata bila su dva iz Mađarske, dva iz Francuske po jedan iz Engleske, Nemačke i Jugoslavije. Univerzitet za strance u Perugi u stvari je tromesečni ferijalni kurs za izučavanje italijanskog jezika i italijanske literature, na kojem predaju najbolji profesori italijanskih Univerziteta. Dne 6 avgusta o. g. održan je naročiti sastanak R. K. u Perugi, kome su prisustvovali članovi Rotary Kluba u Veroni kao i pretstavnici Univerziteta za strance na kome su podeljene odnosne stipendije i kojom prilikom su održana predavanja o rotarstvu i njegovim ciljevima. Rotarski stipendista iz Jugoslavije je kćerka prvog guvernera našeg distrikta br. Ede Markovića, gca Ranka Marković iz Beograda. Čestitamo.

Rotarske publikacije. U vrlo ukusnom izdanju, Rotari klub u Nišu objavio je pre kratkog vremena, sa veoma uspeldim ilustracijama, knjigu pod naslovom **Niš — Yougoslavie — 1937.**

Knjiga je štampana na srpskohrvatskom, francuskom i engleskom, te će, pristupačna i strancima, biti od vrlo velike koristi za upoznavanje naše zemlje.

U knjizi su ova zaglavlja: Niš u istoriji, Svetski položaj i njegov značaj, Geografski položaj, Zemljoradnja, Stočarstvo, Rudarstvo, Radinost, Trgovina, Ostale kulturne prilike i Niš i okolina kao turistički kraj.

Čestitajući niškome klubu, a naročito njenom vrednom članu, br. Dušanu Vitoroviću, koji je ovo izdanje priredio, mi ga najtoplije preporučujemo svoj braći i klubovima za njihove knjižnice.

Jedna ispravka. Iz izveštaja sa distriktne konferencije u Skoplju, štampanom u Jugoslovenskom rotaru, izostalo je slučajno da je i R. K. Karlovac aktivno učestvovao na konferenciji sa svoja dva delegata braćom Julijem Jakil i Petrom Nome. — Molimo naše čitaoce da ovo prime k znanju.

Pregled rada naših klubova

Beograd. U mesecu avgustu nisu držane radne sednice, već samo sastanci sa damama, izvan klupskog lokala. Jedan sastanak (9. VIII) održan je u Zemunu, zajedno sa žemunskom braćom, a jedan (23. VIII) u Pančevu, sa pančevačkim rotarima. Ovoga meseca bilo je mnogo gostiju-rotara sa sirane. Od čehoslovačkih klubova prisustvovao je br. Moravec, R. K. Ledec na Sazavi.

Bitolj. Ovaj letnji mesec proveden je najprijatnije na terasi hotela br. Jevtića, gde je članovima kluba pored večernje hladovine i bratskog razgovora pružena prilika da gledaju najnovije svetske filmove. — Brat Jevtić je referisao o radovima na gradskom vodovodu, koje će braća uskoro imati prilike i na licu mesta da vide. — Usvojen je nacrt za klupsku zastavicu sa ucrtanim Kajmakčalanom na poledini.

Dubrovnik. Od četiri redovna sastanka, jedan je sastanak održan sa sestrama rotarkama kao drugarsko veče. Braći rotarima iz inostranstva, koji su boravili u Dubrovniku, izloženo je u susret i olakšan boravak i snalaženje. Pojedina braća držala su referate iz zvanja, zatim o svojim putovanjima za vreme ferija. Povodom boravka brata Dr. Barbieria iz bratskog R. K. Split, manifestovala se želja za što tešnjom saradnjom jadranskih klubova. Od br. kluba Usti u Čehoslovačkoj pdimljena je klupska zastavica.

Karlovac. Dne 16 augusta 1937 održano je u klubu u Karlovcu, oprosno veče sa svojim dosadanjim pretsjednikom ing. Fedorom Jamnickyjem, koji se je iz Karlovca preselio u Zagreb, i prešao u R. K. Zagreb. Ovome sastanku, koji je imao svečani karakter, sudjelovale su i supruge članova. Svečara, pozdravio je novi pretsjednik dr. Alberto Longhino, koji je u svom govoru iznio sve momente koji potsećaju na minuli boravak ing. F. Jamnickog u Karlovcu, koji je pokraj svoje velike poslovne dužnosti, dospjevao raditi u Karlovcu gotovo u svim karitativnim akcijama. Zatim je svečara poždravio dr. Ivan Graho, koji ga nazivlje ocem sirotinje i uzor poslovnog čovjeka, te mu želi, da se u novom obitavalištu, što bolje nađe. Nadalje je pozdravio svečara Julije Jakil, kao industrijalac, te naglašuje, kako su privrednici imali u svečaru dobrog druga i savjetnika. Klupski tajnik Petar Košćević, iznio je pozdrave članova, koji ovom sastanku nijesu mogli uslijed zapriječenosti sudjelovati.

Br. ing. Fedor Jamnicki, boravio je u Karlovcu punih 15 godina kao direktor tvrtke Titanit u Mahičnom, te se je uslijed izminuća koncesije preselio u Zagreb. U Karlovcu ostavio je najljepše uspomene.

Predavanja su održana: N. Georgijević: O međunarodnoj službi, dr Šorli: Pariska izložba, I Navratil: O budućem razvoju proizvodnje i trgovine (isto je držao u R. K. Prag). — Na oproštajnom večeru sa br. Jamnickim skupljeno je 600 din. u korist Dečjeg obdaništa.

Leskovac. U ovom mesecu su održane 3 sednice sa sestrama. Sastanak od 19 avg. uvečan je posetom br. guvernera Steve Pavlovića i rotarima iz klubova Beograd, Niš i Bitolj. Br. guverner je održao veoma lepo predavanje o Rotarstvu u vezi sa dosadašnjim radom našeg kluba. — Br. Desimir Vlačić održao je predavanje: Parfimerija i kozmetika u antičko doba.

Ljubljana. Brat dr. Ivan Skolar ponovio je svoje predavanje iz Skoplja: Uticaj rotarstva na ustnovljenje dobrih odnosa u poslovnom svetu, Šorli je referisao o Pariskoj izložbi. — Brat Drago Potočnjak dao je izveštaj sa Međuzemaljskog sastanka u Badenu kraj Beča 7 i 8 avg. On je bio jedini rotar iz Jugoslavije. Donešeni su sledeći zaključci: 1) stvaranje odbora za obaveštavanje stranih rotara, 2) odabrati naročite rotare za vezu među pojedinim klubovima, 3) izmena omladine, 4) Skupinski obiski, 5) Izmena nedeljnih izveštaja, 6) Izmena gostiju — govornika. — Toplo je pozdravljen brat Josef Zaba (R. K. Zlin) pastguverner 66 distrikta. — Rot. dr. B. Lavrić dao je predavanje o Hirurškom kongresu, koji se tih dana održao u Ljubljani. Na kongresu je pročitano 63 referata od stručnjaka iz celog slovenskog sveta. — Poslednja je sednica održana u Vevče (7 km. od Ljubljane) gde je br. dr. Ciril Pavlin, direktor tvornice hartije održao veoma uspelo predavanje: Od smreke do hartije, sa prikazom svih mena materijala. Dva puna sata razgledala su braća ovu zaista veoma zanimljivu fabriku i toplo se zahvalili bratu Pavlinu.

Maribor. Na prvom mitingu u augustu posetili su nas članovi nove uprave Rotary Kluba Graz (Austrija). Taj miting bio je posvećen Mariborskoj nedelji (svakogodišnja privredno-kulturna izložba) i održan je većim delom na samom izložbenom prostoru M. N. Ovom prilikom čestitao je predsednik, gradačkog kluba, Ing. Sattler, Rotary Klubu Maribor kao velikom potporniku domaće privrede. — 327 meeting održan je u Limbusu kod Maribora, a jednim delom na pohorskom imanju gostoprimiteljivog brata Miloša Oseta. — I ovog meseca bila malone polovina braće na odsustvu, tako da je prosečna mesečna frekvencija spram jula porasla svega za 1%. — Braća, koja su se vratila sa odsustva odn. sa puta, održala su predavanja o svojim utiscima odn. zanimivim doživljajima, tako brat Peteln o otvaranju „Hrama nemačke umetnosti“ u Münchenu, brat Dr. Hanaman (Zagreb) o izložbi „Schaffendes Volk“ (Narod koji stvara) u Düsseldorfu, brat Jurković o prilikama u Severnoj Italiji odn. u Južnom Tirolu, brat Šorli o svom putovanju za Pariz — i brat Marinić o svojim otkrićima na najlepšoj rivijeri sveta, tj. na obali sinjeg Jadrana od Sušaka do Budbe. — Klub je zaključio, da mora svaki član kluba posetiti bar jedan put godišnje koji drugi klub. — Brat pastprezident Krejči bio je odlikovan R. J. K. III. — Rotary Round Table u Rogaškoj Slatini bio je i ovog meseca dobro posećen i to od braće iz Beograda, Maribora, Osijeka, Splita, Šibenika i Zagreba. — U mesecu avgustu zabeležio je ovaj klub rekordan broj poseta od domaće braće: 5 puta iz Beograda, 6 puta iz Zagreba, 3 puta iz Osijeka, 1 put iz Splita, 2 puta iz Šibenika.

Niš. Sednicu od 18 avg. posetio je službeno guverner Steva Pavlović, sa br. Borom Milutinovićem iz R. K. Beograd i br. Nićiforom Jeftićem R. K. Bitolj. — Brat Nik. Banjac održao je vrlo lepo predavanje: Podizanje stručno privrednog podmlatka. — Jedan sastanak održan je u Niškoj Banji, gde su uzele učešća i 8 sestara-rotarki.

Novi Sad. I za vreme letnjih ferija Klub je pokazao lepu aktivnost. Brat Dr. S. Subotin podneo je referat iz Karlovih Vary i o poseti šamišnjem Rotari klubu. — Brat Gračanin naročito je bio produktivan i održao je vanredno zanimljivo predavanje o svom dvonedeljnom splavarenju po Drini, predavanje je ilustrovao sa vanredno uspelim fotografskim snimcima. — Na narednom sastanku podneo je referat o rezultatima Konferencije o novom voznom redu. Brat Julije Krajačević održao je 5-minutni referat: Zašto je drvo za gorivo tako poskupilo? — Sastanak od 27 o.m. bio je posvećen pitanju otvaranja početnih paralelnih razreda kod ovdašnje Drž. trgovačke akademije, što je od naročite važnosti za našu omladinu, jer usled „ograničenog kredita“ Akademija može ove godine da primi samo 40 učenika od 120 koliko ih se prijavilo za prvi razred. Treba naglasiti da se i u našem gradu i njegovoj okolini oseća još uvek velika potreba za stručno obrazovanim trgovačkim naraštajem, te je upravo nerazumljivo ovo reduciranje paralelnih razreda kod jedne stručne škole, kao što je Trgovačka akademija. — Klub je novčano pomogao jednu sirotu ženu, čiji muž i dvoje dece već duže vremena boluju.

Osijek. Brat Govorković referisao je o svojoj posjeti Rotary Klubu u Salzburgu, našto se je razvila diskusija o automobilskom prometu u Austriji. — Brat Hinić držao je predavanje o fabrikaciji aluminija u Lozovcu kraj Šibenika. — Dne 14 augusta o. g. proslavljen je 400-ti redoviti sastanak međugradskim meetingom u Bogojevu koji je i brat Guverner počastio svojom posjetom. — Tom prilikom primio je klub od svoga kumčeta, bratskog kluba Vukovar na dar prekrasan pehar. Na istom sastanku održao je brat dr. Franjo Gruber iz R. K. Vukovar predavanje „O četvrtom rotarskom cilju...“, a brat ing. Dragutin Basler iz R. K. Viskovci „O služenju u zvanju...“, te predsjednik dr. Uzelac: „Pregled rada kluba iz prvih faza njegova osnutka!...“. — Brat stjepan Vuičić darovao je din. 1.000.— Fondu za gradnju „Instituta za suzbijanje raka“. — Brat Brlić referisao je o prilikama u sjeveročeškim klubovima. — Brat dr. Miler pročitao je nacrt „Zakona o privrednim savjetnicima“, koji je izazvao interesantnu debatu. — U ručnu blaganu skupljeno je din. 890.— a od braće koja nisu prisustvovala međugradskom sastanku u Bogojevu dinara 350.

Pančevo. Brat predsednik saopštava, da brat Hajzer poziva, da se jedan od idućih sastanaka održi u njegovom vinogradu, što je prihvaćeno sa zadovoljstvom. — Brat Graber održao je interesantno predavanje o rotarskom pokretu u Mađarskoj na osnovu vesti iz Mađarskog Rotara, što su članovi sa interesom saslušali.

Predsednik brat Mihailović koji se vratio sa osustva izrazio je zadovoljstvo, da se ponovo našao među braćom rotarima posle provedenog osustva u inostranstvu. Nadalje, brat Mihailović održao je predavanje o svojim posetama inostranim klubovima, a naročito o poseti Rotari klubu Salzburg u Bad Gaštajnu, gde je u julu mesecu bio na tri sastanka, ponevši odatle najlepše utiske usled sdračnosti, kojom je primljen među tamošnjim rotarima.

Jedan sastanak je održan sa sestrama rotarkama. Sastanku prisustvuju i braća iz Rotari kluba Beograd: Sretenović Miloš, Marković Edo, Dr. Kujundžić Voja i Pavlović Dragomir. Brat predsednik saopštava, da danas nije moglo doći do zajedničkog sastanka sa Rotari klubom Beograd, jer je veliko nevreme onemogućilo bratskom klubu da dođe. — Veče je provedeno u dobrom raspoloženju sa sestrama i gostima.

Petrovgrad. Svi su sastanci bili posvećeni istovremeno i drugarstvu. Održana predavanja i referati: Ante Aladić „Potrošnja piva kao znak blagostanja“ uz pret-

hodno praktično predavanje o fabrikaciji piva na licu mesta. Br. Viktor Elek referisao je o svom ovogodišnjem putu po Evropi i o poseti bratskih klubova B. Pešta, Wien, Paris i Roma. Br. Drag. Radanov-Radičev referisao o radu bratskog kluba Ljubljana. Br. Miša Stanković referisao iz zvanja o stanju uloga kod privatnih novčanih zavoda i o pitanju zemljordničkih dugova. Za mladog i nadarenog violinistu Petra Toškova prikupljeno je Din. 3.000.— da se polpomogne akcija za nabavku majstorske violine. Pretresano pitanje o klupskim pitomcima. Odbor za služenje zajednici sastavio je svoj program za ovogodišnji rad. Jedan sastanak održan u pivari „Dunderski“ sa gostima-nerotarima. — Br. Franz Lehar, bečki kompozitor poznatih opereta obećao je br. Eleku, s kime se sprijateljio u Beču, da će posetiti klub u Petrovgradu.

Sarajevo. Klub je ozbiljno pretresao pitanje o unutrašnjoj ekstenziji. — Br. Mandić je predavao o turizmu u Sarajevu, br. Ristić: novi predlozi za promenu Zakona o seljačkim dugovima, dr. Besarović: ličnost novog predsednika R. I. i br. Ulmanski: o malim i velikim univerzama.

Skoplje. U toku avgusta mnoga braća bila su odsutna radi lečenja. Sastanci su redovno održavani. Održan je jedan sestrinski sastanak u parku „Kraljice Marije“ u Skoplju. Brat Moris Alkalaj, direktor rudnika hroma, održao je predavanje sa temom: Rudarstvo u Južnoj Srbiji. Ovo će predavanje biti oštampano kao članak u Spomenici, koju će izdati Odbor za proslavu 25 godišnjice oslobođenja Južne Srbije, a koja će se obaviti u mesecu oktobru ove godine. Brat Milan Čemerikić dao je referat o pripremama izložbe Južne Srbije u okviru proslave. Braća: Vladan Bogdanović je podneo referat o rotarskim sastancima na round table u Rogaškoj Slatini; Milan Ilić utiske sa puta u Dobrnju i na Jadransko more; Vido Lašković o svome radu u arhivu u Kotaru; Velja Popović sa puta u Rijeku i Opatiju, a Dragomir Erić utiske iz Ribarske banje.

Već se čine pripreme za zimsku pomoć siromašnoj školskoj deci u Skoplju.

Slavonski Brod. Prvi sastanci tokom meseca bili su slabije posećeni, jer je nekolicina braće boravila na osustvu. Međutim poslednji sastanci bili su vrlo dobro posećeni. Brat ing. Krnic održao je predavanje o projektu zakona o vinogradarstvu, a braća Mr. Šrepel i Dr. Danda izneli su u vrlo interesantnim crtama svoj boravak kao i prilike u gornjem Primorju odnosno južnoj Dalmaciji i Crnoj Gori. Na sastanku od 30 VIII izabrani su radni odbori za tekuću rotarsku godinu, koji imaju odmah započeti radom. Dne 14 VIII prisustvovala je petorica braće međugradskom sastanku u Bogojevu, koji je priredio R. K. Osijek.

Sombor. Braća su u vrlo lepom broju učestvovala međugradskom sastanku u Bogojevu koji je priredio R. K. Osijek te su u najboljem raspoloženju ostali do ranog jutra sa braćom. Primljena je zastavica R. K. Cassablanke što je među braćom izazvalo veliko veselje. I naš Klub poslao im je svoju zastavicu. Brat Ivan Kristiforović održao je vrlo lep referat o radu klubova švajcarskih, a brat Miloš Lepedač o radu Austro-Nemačkog distrikta. Pretresana je Charter proslava kluba pa je rešeno da istu održi tokom jeseni. Kako se braća polako vraćaju sa odmora i sednice postaju življe. Pristupa se izvođenju programa te su već nekoliko interesantnih pitanja stavljena na dnevni red narednih sednica.

Split. Ovaj je klub imao posete od najudaljenijih naših klubova iz Paraćina i Bitolja. — Br. predsednik Mardešić opisuje vrlo interesantne utakmice jedrilica

oko otoka Visa uz grafički prikaz pruge i iznosi nekoliko zanimljivih momenata te regate.

Stari Bečej. Na bratski poziv dr. Balinta održan je jedan sastanak na njegovom salašu, gde su braća imala priliku da vide jedno racionalno gazdinstvo. Na bratskoj večeri br. Balint je toplo pozdravio sve prisutne. — Br. Petljanski daje referat o Jadranskoj straži i da je Jadr. straža iz Petrovgrada podigla vrlo lep dom u Omišu. — Isto je tako još jedno veče provedeno u bratskom domu br. Galamboša, gde su braća osetila duh iskrenog prijateljstva.

Subotica. Pojačani članovima iz Sombora, Bačke Topole i Stare Kanjiže, održali su subotički rotari vrlo uspeli Ladies night na Paliću. — Za darovitog mladića Raca, otpočela je ponovo akcija za njegovo dalje muzičko školovanje. — Klub je u licu trojice braće posetio mađarski klub u Segedinu, i tamo naišao na bratski prijem. — Vest da je br. dr. Martinis iznenada umro u Splitu, izazvala je veliku žalost kod sve braće rotara.

Sušak. Br. Đuro Pany održao je predavanje o uzrocima pada prometa stranaca na Primorju. — Br. Lipovšak referiše o konferenciji izaslanika Min. finansija i predstavnika vlasti i privrednika sa temom: suzbijanje kriumčarenja. — Br. Smokvina daje izveštaj sa konferencije privrednika Sušaka sa predstavnicima Narodne Banke, drom Milanom Radosavljevićem (R. K. Beograd) i drom Belinom (R. K. Zagreb) u cilu oživljavanja privrede.

Šibenik. Povala se velika akcija u klubu da se u mestu podigne trgovačka škola na stepen trgovačke akademije. — Jedan sastanak je proveden u Zlarinu, gde klub namerava da do godine (pošto je ove godine već dockan) otvori veliki kamp za siromašnu decu i za tu je ustanovu dobio materijalne pomoći od više bratskih klubova.

Varaždin. Predavanja su održala braća: Dr. Kalafatić: Putopis kroz Njemačku i Belgiju, Dr. Posmodi: O malariji u Varaždinu i njezinom suzbijanju. Klub pomaže stalnim mjesečnim doprinosom jednog člana Umjetničke Akademije u Zagrebu. Jedan sastanak je proveden u vinogradu prijatelja advokata dra Hilda, u najboljem raspoloženju.

Vinkovci. Vrše se pripreme za posetu proslave Osječkog kluba u Bogojevu na Dunavu, koju su 14 o. m. pored izaslanika i sa drugih strana i Vinkovčani u velikom broju posetili, koristeći se bratskoj pomoći u automobilima braće iz Vinkovaca. — Za proslavu Chartera vode se pregovori sa br. Klubom Sombor, da proslava bude zajednička u Somboru.

Vršac. Br. Eugen Klier održao je predavanje o suzbijanju prosjačenja u varoši. Pre rata je Gradska uprava to pitanje tako uredila da su svi prosjaci bili smešteni u naročito ozidani dom. Međutim je posle rata dom pretvoren u bolnicu a sirotinja ostala na sokaku. — Br. Ljuba Petrović daje referat o svom putu po Francuskoj i Engleskoj, gde je posetio klubove. — Brat predsednik Joca Georgijević pokreće pitanje o poskupljivanju ogreva a drugom prilikom i o poboljšanju kvaliteta ovogodišnjeg vina. Klub daje ovlašćenje br. predsedniku da preduzme korake u korist pomenutih pitanja.

Vukovar. Donesena je odluka da se predavanje br. Wachslera, koje je o Konvenciji u Nici održao u Osijeku umnoži i razaslaže svim klubovima u zemlji. —

U pogledu unutrašnjeg rada u klubu rešeno je da se prvi sastanak u mesecu posveti drugarstvu, drugi kratkim referatima iz struke, treći referatima iz stranih klubova a četvrti sastanak da ima uvek po jedno predavanje. Predavač bar u 3 meseca jedanput da bude iz nekog drugog bratskog kluba. — Za proslavu u Bogojevu na Dunavu prijavilo se 11-toro braće a četvorica braće iz kluba ponudila su svoje automobile.

Zagreb. Sa zadovoljstvom primjena je vijest brata guvernera da će Evropski Savjetodavni Odbor održati svoj sastanak za 1937/38 godinu u Zagrebu dne 13., 14., 15. i 16. oktobra. Povodom ovog sastanka povjerio je Upravni odbor pododboru za drugarstvo organizaciju zabavnog dijela programa za ovu priliku.

Brat Mavro Axelrad govorio je o „ovogodišnjoj žetvi“. Na ovaj lijepi referat nadovezala se vrlo živahna diskusija.

Zemun. Jedan sastanak od 9 avg. bio je zajednički sa rotarima iz Beograda, odakle je bilo prisutno 20 rotara sa 8 sestara. Veče je uspelo i pozelelo se da se što češće obavljaju zajednički sastanci. — Br. Dušan Pavešić referisao je o prilikama na našem Jadranu, brat Jelačić (Skoplje) o Parizu, izložbi i priikama u Francuskoj i Italiji, brat dr. M. Đorić o štetnosti starih đaćkih knjiga po zdravlje, ako nisu dezinfikovane.

POSLOVNI MORAL U PORASTU.

U toku jednog života mi prelazimo od pojma da je dobit jednog čoveka — gubitak drugog, ka pojmu da je najbolji način da se dođe do dobiti da primite odgovornost za odlični kvalitet proizvoda za koji dobijete cenu koja je poštena i nalazi se u granicama vašeg nadgledanja. — Napisao Norman Hapgood, pokojni pisc, izdavač i diplomata. Članak je štampan u septembarskom broju „The Rotarian“.

JEDNO ŠVEDANSKO MIŠLJENJE O ROTARSTVU.

Rotarstvo iz dana u dan sve više postaje međunarodno kako prema raspodeli članstva, tako i po stavu koji zauzimaju ti članovi. Ne podrazumevam međunarodno u smislu da rotar manje voli svoju zemlju nego međunarodno u smislu da će jedan dostojan Rotar najsavesnije nastajati da gaji u svome srcu poštovanje i razumevanje prema svojim susedima širom celog sveta. — Napisao Kurt Belfrage, upravnik Stockholmske berze, za septembarski broj „The Rotarian“.

PRISUSTVOVANJE NA KLUPSKIM SASTANCIMA

IZVEŠTAJ ZA MESEC AVGUST 1937 GOD.

Redni broj	IME KLUBA	Broj članova konc. meseca	Broj održ. sastanaka	Prosečni broj članova	Prosečni broj prisutnih čla- nova	Prosečni me- sečni procenat	Sastanci sa 100% prisutnih	Primebde
1	Bačka Topola	16	5	16.8	15.60	92.4		
2	Banja Luka	15	4	15	8.25	55.00		
3	Beograd	50	5	50	24.80	49.60		
4	Bitolj	22	4	22	15.25	60.25		
5	Čuprija-Jagodina-Paraćin	25	4	25	12.50	54.54		
6	Dubrovnik	19	4	19	13.75	72.36		
7	Karlovac	22	5	22.8	13.60	69.24		
8	Leskovac	21	4	21	15.75	75.49		
9	Ljubljana	41	4	41	26.00	63.41		
10	Maribor	41	5	41	27.60	67.31		
11	Niš	21	4	2	15.00	71.43		
12	Novi Sad	36	4	36	23.25	64.57		
13	Osijek	31	4	31	23.25	75.90		
14	Pančevo	29	4	29	25.57	88.79		
15	Petrovgrad	21	4	21	16.75	79.76		
16	Sarajevo	25	5	25	13.00	52.00		
17	Skoplje	29	4	29.1	16.50	56.57		
18	Slavonski Brod	18	5	18	15.80	87.78		
19	Sombor	17	5	17	12.60	74.12		
20	Split	19	4	19	12.25	64.47		
21	Stara Kanjiža	24	4	24	11.00	45.83		
22	Stari Bečej	18	4	18	13.25	73.63		
23	Subotica	31	4	31	19.75	63.59		
24	Sušak	30	4	30	18.00	60.00		
25	Šibenik	18	4	18	11.75	60.28		
26	Varaždin	22	4	22	16.22	73.86		
27	Velika Kikinda	16	4	16	9.00	56.25		
28	Vinkovci	16	5	16	10.60	66.25		
29	Vršac	20	5	20	14.25	71.00		
30	Vukovar	16	5	16	14.80	92.50	1	
31	Zagreb	52	5	52	31.20	61.19		
32	Zemun	25	4	24.5	17.25	70.16		
UKUPNO		804	139	805.2	552.14	2166.05	1	
PROSEČNO		25.12	4.54	25.2	16.63	17.69		

NAPOMENA:

Broj klubova koji nisu poslali izveštaj: 0

Broj klubova koji imaju frekvenciju 70% ili više: 14

Vlasnik, glavni i odgovorni urednik: Stevan K. Pavlović, Beograd, Jevremova 39

Grafčki umetnički zavod „Planeta“, Beograd, Dobračina broj 55

GDE SE SASTAJU I GDE OTSIEDAJU ROTARI?

<p>BAČKA TOPOLA KAFANA BAKAJI</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>MORAVA - ČUPRIJA KANTINA ŠEĆERANE</p> <p>(petak, 20 h)</p>
<p>BANJA LUKA HOTEL PALACE</p> <p>(petak, 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, kafana</p>	<p>NIŠ HOTEL ORIENT</p> <p>(sreda, 20 h)</p>
<p>BEOGRAD HOTEL SRPSKI KRALJ</p> <p>(poned. 20 h) topla tekuća voda, centr. gre- janje, vodeći hotel u Beogradu</p>	<p>NOVI SAD TRGOVAČKI DOM</p> <p>(petak, 20 h)</p>
<p>BITOLJ HOTEL JEVTIĆ</p> <p>(sreda, 20 h) vodeći hotel u Bitolju, tekuća voda u sobama, garaža</p>	<p>OSIJEK GRAND HOTEL</p> <p>(četvrtak, 20 h)</p>
<p>DUBROVNIK GRAND HOTEL IMPERIAL</p> <p>(četvrtak, 20 h) vodeći hotel u Dubrovniku</p>	<p>PANČEVO PIVARA WEIFERT</p> <p>(sreda, 20 h)</p>
<p>KARLOVAC VELIKA KAVANA</p> <p>(ponedeljak, 20 h)</p>	<p>PETROVGRAD HOTEL VOJVODINA</p> <p>(sreda, 20 h)</p>
<p>LESKOVAC HOTEL KOSTIĆ</p> <p>(četvrtak, 20 h) tekuća voda u sobama</p>	<p>SARAJEVO HOTEL EVROPA</p> <p>(poned. 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd.</p>
<p>LJUBLJANA GRAND HOTEL UNION</p> <p>(sreda 20 h) topla i hladna tek. voda, centr. grej., vodeći hotel u Ljubljani</p>	<p>SKOPLJE HOTEL BRISTOL</p> <p>(petak, 20 h) topla i hladna tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd.</p>
<p>MARIBOR VELIKA KAVARNA</p> <p>(pon., 19.30 h) Café-Restaurant-Bar</p>	<p>SLAVONSKI BROD HOTEL CENTRAL</p> <p>(poned. 20 h)</p>

SOMBOR TRGOVAČKI DOM (utorak, 20 h)	VARAŽDIN GRAND HOTEL NOVAK pionir hotel svih staleža (petak, 20 h)
SPLIT HOTEL CENTRAL topla i hladna tekuća voda: kafana itd. (sreda, 20.30 h)	VELIKA KIKINDA HOTEL NATIONAL (sreda, 20 h)
STARA KANJIŽA KAVANA BAGI (sreda, 20 h)	VINKOVCI HOTEL LERNER (utorak, 20 h)
STARI BEČEJ HOTEL IMPERIAL tekuća voda, centralno grejanje, garaža (četvrtak, 20 h)	VRŠAC HOTEL SRBIJA (utorak, 20 h)
SUBOTICA HOTEL SRPSKI KRALJ topla i hladna tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd. (sreda, 20 h)	VUKOVAR GRAND HOTEL (ponedeljak, 20 h)
SUŠAK PARK HOTEL (sreda, 20 h)	ZEMUN HOTEL CENTRAL topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd. (četvrtak, 20 h)
ŠIBENIK GRAND HOTEL KRKA tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd. (četv. 20.30 h)	ZAGREB GRAND HOTEL ESPLANADE vodeći hotel u Zagrebu (poned. 20 h)

ЈУГОСЛАВЕНСКА УДРУЖЕНА БАНКА А. Д.

ГЛАВНИ ЗАВОДИ:
БЕОГРАД и ЗАГРЕБ

ФИЛИЈАЛЕ:
Марибор, Петриња, Сушак

Уплаћени акцијски капитал: Дин. 60,000.000.—

Адреса: Београд, Краља Петра улица бр. 21
Телефони 22-801 до 22-806

ТЕЛЕГРАМИ УНИОБАНКА

Најкулантније врши све банкарске послове

ИНДУСТРИЈА
ЦИГАЉА И ЦРЕПА

ИКА К. ПАНИЋ

Извоз — увоз / Комисионарска агентура

Канцеларија: Београд, Кр. Петра 36

Рудник
каменог угља

»РТАЊ«

БРАЋЕ МИНХ

Београдска канцеларија: Краља
Милана улица број 6/1 — Телефони
22-319 и 28-815

Главна
продаја брикета за Београд

Српско акц. друштво угља

Железничка 9. — Телефон 21-533

Пивара

БОРЋА ВАЈФЕРТА А. Д.

БЕОГРАД

Препоручује своје
чувено пиво

TVORNICA ŠEŠIRA ARMIN ROTH - SUBOTICA

UTEMELJENA 1889, GODINE

Proizvodi 7200 šešisa i 2800 kapa i kačketa
tjedno — Šeširi od vune, filca (zečje diake),
velura i lodena — Kačketa za sport i za
putovanje — Učeničke i matroske kape
Šeširiće za decu — Baret (bere) kape

ZAPOSLUJE 200 RADNIKA

Prva Jugoslovenska tvornica vagona, strojeva i mostova d. d.

Proizvadjia i popravlja:
vagone, tramvajska kola, mostove, željezne konstrukcije i dizalice

Strojeve za lomljenje:

kamena i rude, strojeva za transportiranje, transportne trake, transportne lance.

Kotlove:

za sve vrste i u svim veličinama: kao i kompletna kotlovska postrojenja te sve vrste ložišta, po najboljim svetskim patentima za racionalno iskorišćivanje gorivog materijala.

Uredjaje za čišćenje i omekšanje vode

Generatore za proizvod plina: iz drveta i drvenog ugljena. — Rezervoare i gasometre autoklave i razne posude. — Ljevano željezo do 15.000 kg. pojedinačne težine u svakom sastavu. — Vatrogasne motorne štrcaljke.

DIREKCIJA U BEOGRADU:

Dom Izvozne banke, Terazije br. 5, telefon broj 21.504.

FABRIKA I POGONSKA UPRAVA: Slavonski brod, tel. br. 63 i 81.

Brzjavni: Lokomotive Beograd, odnosno Slavonski Brod.

YUGOSLAVIA EXPRESS AGENCY LTD.,

Steamship, Passenger and Forwarding Agents, (Telegr. "YUGEA"

DUBROVNIK 2.

Head Office

London S. W. 1. 25, Cockspur Street

Incorporating Yugoslav Travel Bureau

OFFICIAL TOURIST OFFICE FOR YUGOSLAVIA IN GREAT BRITAIN

ESCORTED AND INDEPENDENT TOURS.

SPECIAL FACILITIES FOR HOTEL RESERVATIONS TOURS-SIGHTSEEING

All tickets issued in London in advance for Through journeys from England, The Yugoslav State Railways, Local and other Steamship Companies. Independent inclusive Travel etc.

Branch Offices: Belgrade, Zagreb, Sušak, Ljubljana, Sarajevo, Split, Fiume.

**GOODS CARRIED FROM & TO UNITED KINGDOM
AT REASONABLE THROUGH RATES.**

GENERAL AGENTS FOR:

Anglo-Saxon Petroleum Co. Ltd., Cunard Line, Anchor Donaldson Line, Blue Star Line, Cunard White Star Ltd., Orient Line, American Line, White Star Dominion Line, Ellerman & Papayanm Lines Ltd, Ellerman s Wilson Line Ltd., America Levant Line Ltd., Imperial Airways Ltd., Automobile Association.

НАРОДНА БАНКА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Централа у Београду

Филијале: у Бањој Луци, Битољу, Вараждину, Вршцу, Дубровнику, Загребу, Љубљани, Марибору, Мостару, Нишу, Новом Саду, Осиеку, Панчеву, Петровграду, Сарајеву, Скопљу, Сплиту, Суботици, Сушаку, Цетињу и Шапцу

Поред службе о новцу Народна банка Краљевине Југославије врши углавном ове послове: есконт и реесконт, куповину и продају пословних меница, есконт купона државних зајмова или зајмова гарантованих од Државе, куповину злата и девиза. Издавање чекова, банкарских налога и кредитних писама. Дужност агента или кореспондента банака у Краљевини Југославији или иностранству. Издавање благајничких записа. Примање улога без интереса по текућем или жиро-рачуну и издавање чековских књижица. Одобравање зајмова по заложницама на залогу: Државних обвезница, вараната јавних складишта Краљевине Југославије, наплате у земљи и на страни и одобравање новчаним заводима зајмова по текућем рачуну на залогу државних обвезница.

Врањска бања

Са успехом лечи реуматична оболења зглавака и мишића. (Ишијас и лулбаго). Хронична оболења коже, женских полних органа, оболење плеуре као последица прележаног грипа.

ДРЖАВНИ ХОТЕЛ

Пружа савршени конфор, у толико пре што је у истој згради са купатилима. У свима просторијама је централно грејање, те је зимско лечење потпуно обезбеђено, водовод са топлом и хладном водом, електрично осветлење, радио и клавир на расположењу. Кујна домаћа и страна првокласна, лекар и апотека стални, пошта такође, железничка веза, сви возови стају. Једина бања у Југославији која ради преко целе године.

Цео пансион од 50 60 дин. од особе.

На станици тражите ауто Државног хотела

*Сва обавештења даје Дирекција хотела
Вранска бања, телефон бр. 4*

БЕОЧИНСКА ФАБРИКА ЦЕМЕНТА А. Д., БЕОЧИН ДУНАВСКА БАНОВИНА

Брзојавна адреса : ЦЕМЕНТФАБРИК БЕОЧИН

ТЕЛЕФОН : НОВИ САД 24-05

Производи свуда признат и чувен Беочински I-а портланд цемент марке „СЛОН“ и специал-портланд цемент високе отпорности који далеко надмашују чврстоће прописане југослов. нормама.

Највећи део јавних грађевина у Југославији, железнички мостови и пруге, бетонски путеви, постројења за сузбијање бујица, бране водних задруга и т.д. изведени су беочинским цементом

Фабрика основана 1869 год. / Капацитет 30.000

Dobre cipele dobar uspjeh

29

2402-61000
Najlakše, najtrajnije i najpodesnije cipele za
gimnastiku i sport. Vel. 35-42 Dln 35-

59

5842-06
Za svečane prilike najbolja obuća za djecu
od finog laka sa kožnim djonom i gumenom
petom.

59

6892-64828
Dječje cipelice od najfinijeg laka sa čvrstim
kožnim djonom i lijepim ukrasom na vezi-
vanje.

69

6622-44722
Vrlo omiljena i najviše tražena dječja cipela
od finog telećeg boksa sa čvrstim kožnim
djonom.

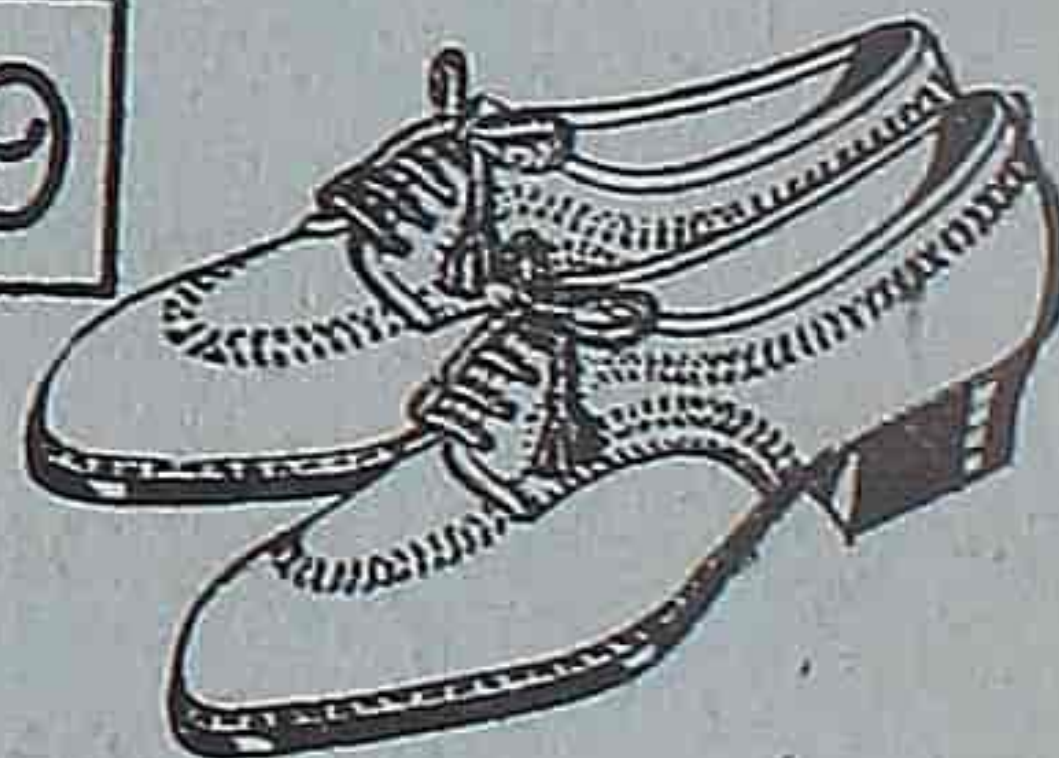
69

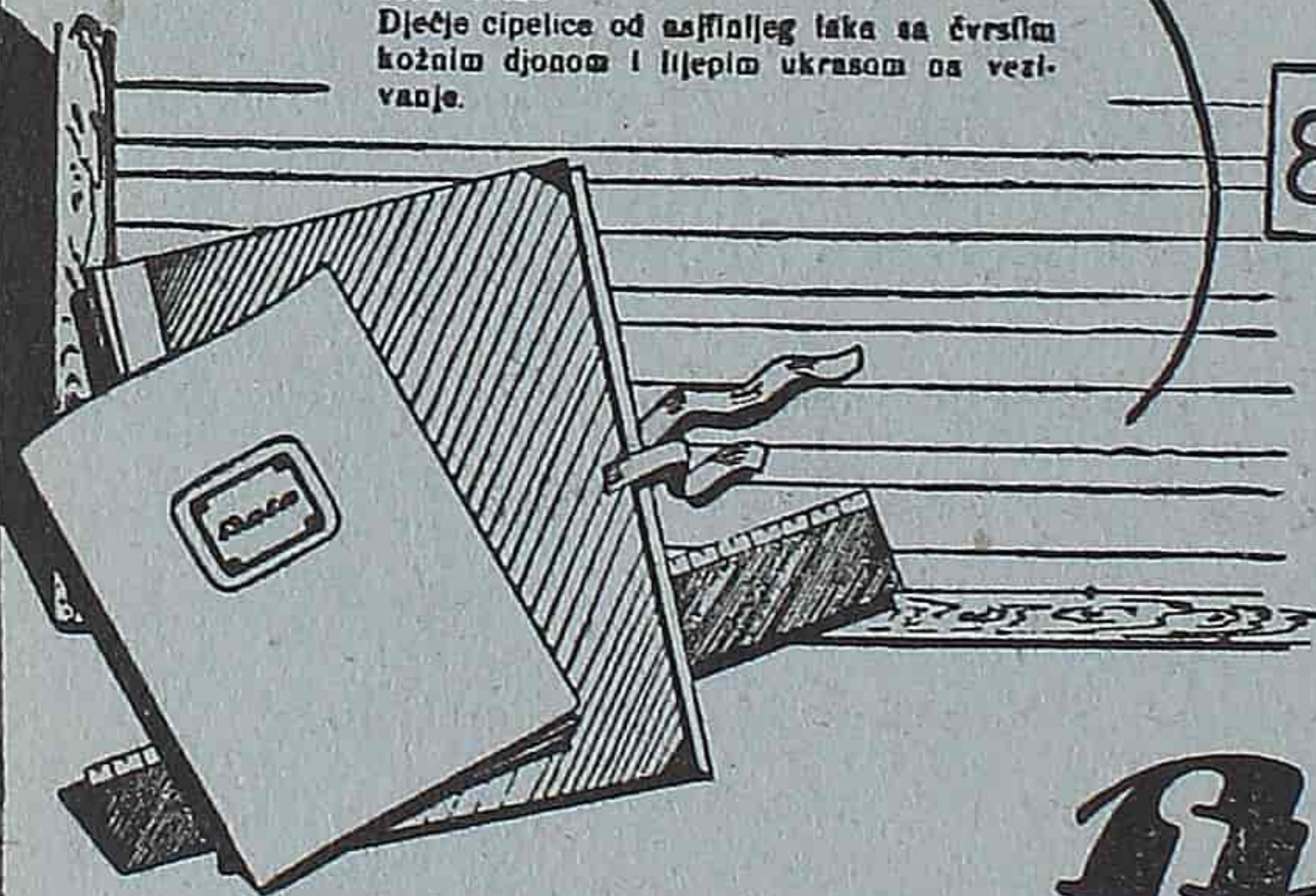
4975-46597

Najprikladnije djevojačke cipele od ~~kožnog~~
špagu preko rista.

89

4624-48
Vrlo lijepe cipele od najfinijeg boksa, s ma-
novijim ukrasom i izdržljivim kožnim djonom
za naše mlade gimnazijalke.

Rata